

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goldiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.“

(Din „Spirit și Materie“ de I. Colfescu-Delaturda)

Conținutul:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„România Eroică”: Mobilizarea Spirituală a Națiunii.
 Horia Stanca: Thomas G. Masaryk.
 Prof. George Sofronie: Elogiul Statului Național.
 Ion Colfescu-Delaturda: Maramureșul moare.
 Dr. Ilie Dălanu: Latinitatea eroică crează eroi români.
 „R. E.”: O campanie odioasă.
 At. Motogna: Menirea dascălilor în momentul de față.
 Ștefan Peneș: Jidanii ne sugrumă clasa de mijloc românească!
 George Freamăt: Ofensiva comerțului național.
 I. C. Suceveanu: Secuii nu sunt Unguri.
 Cronici: Intâlnirea Mussolini-Hittler. — Cărți din Lagărul Legionar. — „Frontul Românesc” despre „Spirit și Materie”. — „Efemeridele”. — O revistă veterană: „Convorbiri Literare”. — Cărți primite la redacție. — Din literatura concetățenilor maghiari.
 Redacționale: Ofensiva cititorilor.

Abonament anual: 250 lei. — Abonament de sprijin: 1500 lei

Administrative și Redacționale

Ordinea așezării articolelor, în paginile revistei, este în funcție de condițiuni tehnice.

Revista apare la 20 a fiecărei luni. Colaboratorii sunt rugați să ne trimită manuscrisele până la 10 ale lunii, spre a putea fi publicate. Toți câți împărtășesc credința noastră, găsim între noi un loc de muncă.

Căutăm colaboratori și corespondenți în toate orașele din țară. Acei cari doresc să colaboreze cu noi, sunt rugați să scrie directorului revistei.

Rugăm ziarele și revistele cărora le trimitem revista noastră, să ne anunțe apariția și să ne acorde schimb.

Asemenea rugăm autorii să ne trimită lucrările lor pentru recenzii. Principial suntem pentru sprijinirea operelor sănatoase. În această privință ne vom face întreaga datorie.

Reviste primite la redacție:

„Plaiuri Săcelene“ anul IV Nr. 9, Sept. 1937, revistă de atitudini și probleme săcelene, pline de avânt patriotic, sub conducerea Dlui Victor Tudoran, având articole semnate de: Preot Gh. Șerbu, Ioan G. Pălleanu, Iustin I. Șt., Preot Silvestru Gorcea,

„Vestul Medical“ Nr. 10, Octombrie 1937, revistă lunară științifică și informativă. Apare la Oradea, sub conducerea Dlui Dr. I. Glăvan, cu un prețios și bogat conținut de specialitate.

„Vulturul Ardelean“ Nr. 20-21, organ umoristico-satiric, sub direcția Dlui Dr. Iustin Ardelean. Apare în Oradea, cu un material dintre cele mai distractive.

Din lipsă de spațiu, despre celelalte, în numărul viitor.

Către corespondenții și prietenii noștri

Rugăm pe corespondenții și prietenii noștri să ție seama de următoarele deziderate de actualitate ce formulăm:

1. Să și dea toată silința de a organiza conferințe sub egida organizațiilor locale, cu conferențieri furnizați de „România Eroică“, în cunoștințându-ne din vreme.

2. Să se îngrijească de plata și expedierea abonamentelor, chestiune vitală pentru noi.

3. Să facă să pătrundă cât mai adânc această revistă, ținând seama de interesul suprem de ordin național, ca revista noastră să nu lipsească din mâna nici unui intelectual, trezit la viață națională, de pe tot întinsul cercului lor de activitate.

4. Să îndemne pe toți în jurul lor la fapte cari să implice naționalismul integral, pășind cei dintâi la exemple.

5. Să se îngrijească de industria și comerțul românesc și să ne trimită și nouă ucenici și calfe pentru a ajuta la plasarea lor.

Am fost nevoiți a scoate data aceasta un număr dublu, spre a câștiga timpul necesar, pentru o reorganizare completă.

Valer Pascu S. A. Cluj

Intreprinderile Comerciale și Depozitele de Coloniale

Ingrijește desfacerea mărfurilor în: **Cluj**, Piața Mihai Viteazul Nr. 22 și Calea Regele Ferdinand Nr. 26; **Câmpia-Turzii**, Str. Gării Nr. 236; **Aiud**, Calea Regele Ferdinand Nr. 34.

Importează și exportează prin concursul întreprinderii: „**Socoromana**“ **S. A. Cluj** Societatea Comercială Română, în deosebi: **cafea, ceai, cacao, chimicale grele, vâpsele, raffia și orice coloniale și fructe sudice, etc., etc.**

Reprezintă: case de comerț din străinătate, din Hamburg, Londra, Amsterdam, Copenhaga, etc., etc., prin **Agentura Cornel Piliș afiliată**. — Toate aceste întreprinderi au sediul în

CLUJ, Piața Mihai Viteazul Nr. 22

Telefoane: 14-68, 11-35, 22-54.

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTĂ PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldiș 18/b
Telefon 14-89

Mobilizarea Spirituală a Națiunii

Revista aceasta este înafara partidelor politice. Toți românii ne sunt deopotrivă de dragi întrucât se nasc a doa oară în neamul lor. „Viața e umbră și vis“; fapta este totul: EROISMUL. Națiunea trebuie mobilizată în toată structura ei: de sus, până în adâncuri. Fapta este totul și dispariția în opera înfăptuită: „viața e umbră și vis“; omul nu trăește decât prin realizările sale în ordine spirituală. Și nu poți realiza nimic fără sacrificiu. De aceea cel ce aspiră la conducerea statului, la orice conducere, trebuie să fie, mai presus de toate, gata de orice jertfă, până la supremul sacrificiu, să își aibă anima dispusă, cu tot elanul, în această direcțiune: „viața este umbră și vis“; spiritul care crează în noi de dincolo de spațiu și de timp este totul.

Legenda Meșterului Manole reprezintă o intuiție profundă a geniului popular: cu cât o operă e mai mare, cu atât trebuie să aibă la bază un sacrificiu mai dureros. Cel ce nu e gata să dea totul cu elan, cu entuziasm, pentru opera sa, nu va fi niciodată un mare făptuitor. Trebuie să zidești în operă tot ce ai mai scump. Astfel mori în trup; te naști și strălucești în spirit.

Când au adus pe Moța și Marin din Spania ne-am exprimat în cercul nostru: Acești doi mari fii ai neamului, dacă ar fi trăit 80 de ani de laborioasă și rodnică activitate în viața publică, nu ar fi realizat pentru neamul lor, atât cât au realizat prin moartea lor trupească. Trebuie să constatăm realitatea în toată măreția Ei: ei sunt soția Meșterului Manole, sacrificiul simbolic, eroic, al unei generații.

Anima lor eroică, animele tuturor acelor care se sacrifică pentru națiune, fecundază viața publică. Și mai sunt și alți animatori.

De la un capăt la altul al țării apar inițiatorii în miniatură ai marilor înfăptuiri: Să le călcăm cu toții pe urme; să ne înfrățim cu ei; să înfăptuim și noi la fel în cercul nostru. Astfel vom putea ajunge la mobilizarea întregii națiuni, înlăturând cobotiniile cari agită programele, pentru a ascunde în dosul lor parvenirea și mercantilismul.

În articolul nostru de program din Nr. 1 am vorbit de război. Popoarele cari nu câștigă războaiele în timp de pace, nu le vor câștiga nici în timp de război. Cu zece ani în urmă un italian de marcă, întrebat prin ce mijloace va ajunge Italia la satisfacerea aspirațiilor sale, a răspuns: un singur mijloc, LA GUERRA - războiul. — Și de fapt, Italia a câștigat multe războaie în interior, înainte de a câștiga războiul din Abisinia. — Războiul acesta însăș a fost un război de afirmațiune și de creațiune în ordine spirituală.

Astăzi avem și noi evenimente, mici în aparență, dar mari prin semnificația lor. Șeful partidului „Totul pentru Țară” a dat o circulară care se termină astfel:

„Se înființează o nouă distincție în cadrul mișcării noastre, care se va numi: „Bătălia Comerțului Legionar”.

Ea simbolizează:

1. Corectitudine până la cea mai oarbă încredere.
2. Bună cuviință și eleganță. Aceasta alături de devotament și capacitate.

Dragi camarazi, camarade, legionari sau prieteni, cari ați muncit și luptat aici mai mult sau mai puțin, nu uitați că pasul vostru de astăzi este un pas istoric. Pretutindeni comerțul este comerț. La noi comerțul este războiu. Războiul unei rase care în o sută de ani și-a pierdut toate pozițiile economice în favoarea unei rase străine, năvălitoare.

În războiul acesta, pas cu pas, vei cuceri, tu legionar, toate pozițiile românești pierdute, dând peste cap orice rezistență.

În curând bătălii noi vă așteaptă: ele vor urma una după alta.

Vă așteaptă biruinți și glorii pe care nu le vor putea întuneca nici-o uneltire”.

Dar nu numai legionarii, acești bravi fii ai neamului, au pornit la războiu. Instituțiile publice însuși au început a fi pătrunse de spiritul cel nou dătător de viață. Iată Academia de Comerț din Cluj care înființează o cooperativă de frizerie. Fără speculă, fără bacșiș care degradează, într-o atmosferă de reconfortare, clienți și lucrători trăesc o nouă viață, de demnitate, de înfrățire, de afirmațiune națională, în plină muncă creatoare.

Ce să zicem despre restaurantul legionar din Str. Imprimeriei din București, care român a intrat acolo, fără să-i tresalte inima de bucurie!

Am arătat în numărul trecut cum într-o comună insignifiantă din Sălaj, Ulmenii, intoxicată de evrei, o mână de tineri au înființat o cooperativă și un cămin cultural, cu o sală de conferințe și petreceri, cum nu găsești în multe orașe. Într-o altă parte de țară, într-o comună înghesuită între niște dealuri, populată aproape numai de femei, căci bărbații, pentru a putea trăi, trebuie să plece încă de mici pe drumul pribegiei, spre a putea aduce celor de acasă o bucată de pâine, un primar de 60 ani, d-l Iuga, înconjurat de tineri în plină efervescentă creatoare, au înființat o casă culturală incomparabilă. Sunt spicuri dintre cele înfăptuite pe cuprinsul țării de cei umili și nebăgați în seamă. Se creiază templele în cari va trăi noua animă națională, temple cari, alături de bisericile noastre străvechi chemate la o nouă viață, de școlile și instituțiile noastre regenerate, vor cultiva energiile spirituale cari ne vor da România de mâine.

Așa fac cei ce se nasc a doua oară în națiunea lor. O națiune e un individ care se afirmă prin toți porii. Să mergi la război e singura plăcere, e suprema fericire pe care o putem dobândi, căci „**viața aceasta e umbră și vis**” și numai înfăptuirea în ordine spirituală ne dă cealaltă viață, viața care va transforma statul într-o mare uzină creatoare, și națiunea într-o forță invincibilă înăuntru și înafară. Acesta este sensul noiei evoluții.

Români și Românce, părăsiți interesele trecătoare, înrumusețați-vă viața, dați-i un sens mareț, înarmați-vă cu spiritul de sacrificiu și eroism, înrolați-vă cu toții în marea armată de salvare națională și porniți la război, la războiul zilnic, de fiecare ceas, de fiecare clipă, pentru cucerirea și făurirea *României de Mâine*.

„România Eroică”

THOMAS G. MASARYK

de HORIA STANCA

„Sunt recunoscător destinului pentru plenitudinea vieții mele“.

Nimeni n'a avut mai mult decât Masaryk dreptul să o afirme. Nimeni n'a avut mai mult decât Masaryk datoria să o recunoască.

A fi recunoscător destinului pentru plenitudinea oferită vieții tale înseamnă a-ți fi încheiat viața în punctul unde i-ai simțit desăvârșirea; înseamnă a-ți fi trăit scopul ajuns. Și Masaryk a murit cu această certitudine. Iată ce i-a dat dreptul și datoria de a fi recunoscător destinului.

Plenitudinea vieții lui Masaryk se îmbină din toate detaliile cuprinse între o naștere umilă și o moarte glorioasă. Intre aceste două puncte, pe un parcurs de 87 de ani, viața lui Masaryk se înșiră pe o liniatură de continuă ascendență. Mizerie, sărăcie, neliniște, frământare, efort, zbuțum iar apoi victorie, satisfacție, consacrare și strălucire; iată calea indicată vieții lui Masaryk de destinul său unic.

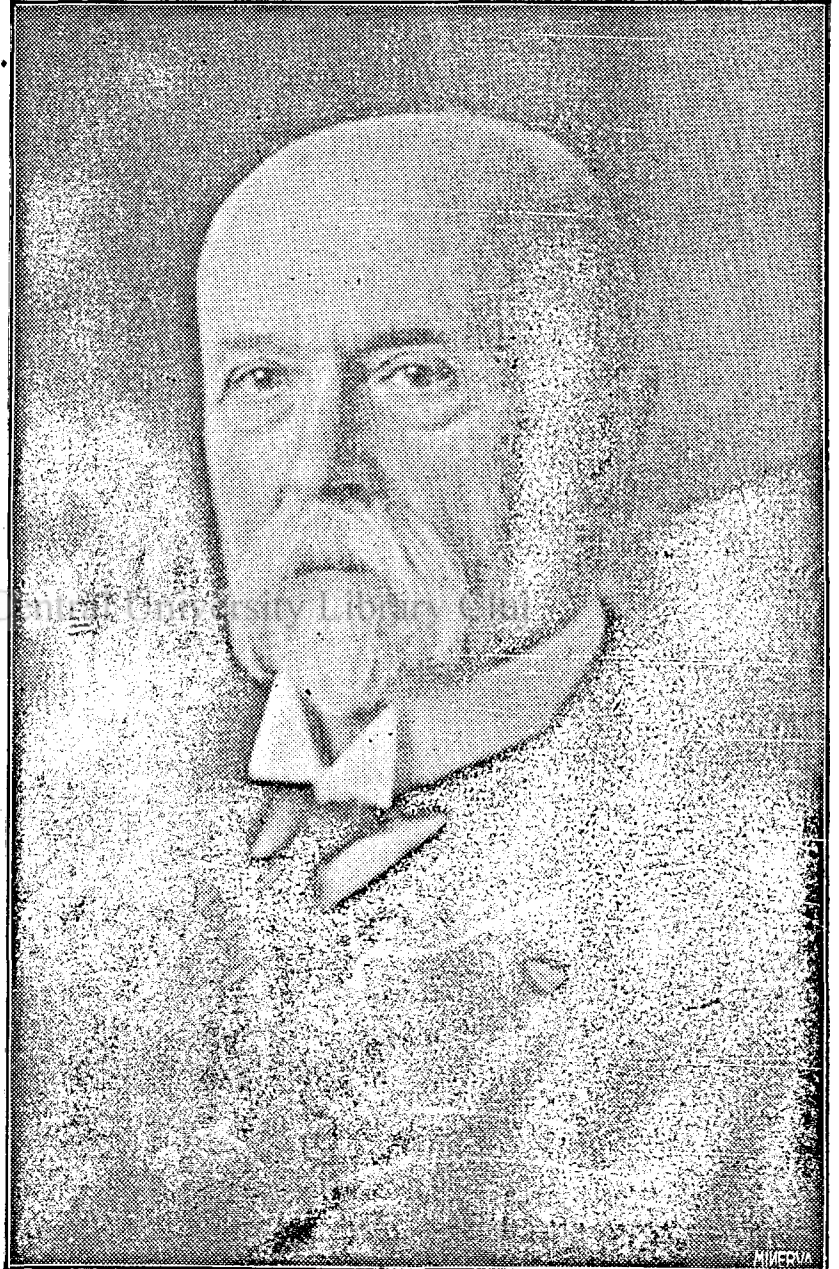
Din plenitudinea vieții sale și-a extras Masaryk marea liniște cu care a întâmpinat apelul final al destinului. Din aceiași plenitudine și a extras Masaryk puterea de resemnare în clipa marelui treceri din viață.

Marele semn de întrebare, ce se proiectează asupra sensului vieții, Masaryk l-a deslușit în clipa supremei descătușeri, în clipa retrocesiunii țărânei din el pământului său. Această deslușire i-a dat puterea să se resemneze în moarte.

Masaryk a înțeles sensul luptei cu viața în amintirea de după moarte. Pentru această amintire care consumă toate eforturile, care epuizează tot zbuțumul de înfăptuire, pentru mirajul amintirii bune, curate, care leagă pe om de viață, de luptă și îl poartă spre izbândă, Masaryk, împlinind dreptul de a o avea, s'a stins liniștit și cu sufletul împăcat.

Pentru cucerirea dreptului la amintire se deslănțue în toată măreția lor forțele vii cari înving, cele cari se pierd în zădărnicie și dincolo

de ele damnații memoriei, acei cari poartă amprenta odiului pe viața lor infamă. Pentru cei dintâi, pentru cei cari și-au inspirat străduințele din misiunea vieții lor înfăptuitoare, moar-

THOMAS G. MASARYK

tea coincide cu o renaștere: cu învierea amintirii acesteia pure, din care cresc roade, se țes și se împrăștie pilde și înflorește cultul eroismului.

Viața lui Masaryk, din plenitudinea cu care a fost înzestrată de destin, purtând simboluri mari, renaște din moarte într-o pildă.

La încheierea socotelilor cu viața Masaryk își prezintă o biografie clară, decisă, vie; o biografie începută în modestia rurală a Hodoninului și sfârșită în splendida strălucire a consacării lumești.

S'a născut, sub zodia de înfăptuitor, în Moravia, din tată ceh și mamă slovacă, împlinind în acest triptic ascendent, simbolica anticipație a misiunii sale de unificator și întemeietor al Cehoslovaciei.

Epopeic desfășurată viața lui Masaryk a cunoscut toate privațiunile mizeriei, a trăit toate satisfacțiile apoteozei finale. Din umilințele de iobag, fiul birjarului imperial și-a extras biblica anticipație a celui din urmă chemat să fie cândva cel dintâi. Din zângănitul nicovalei de fierar și-a strâns în suflet alături de greutățile luptei teribile pentru existență, ecurile oțelirilor celeilalte lupte care îl aștepta. Invățător, mai târziu, Masaryk a cules în antenele receptivității sale toate zbuciumele sătenilor svârliți în infamia sărăciei și chinurilor. Ministrant apoi, la biserica satului Masaryk și-a încărcat inima cu duioșia tristă a înmormântărilor la cari cânta „în veci pomenirea” morților și încresta în adâncul său arpeggiile nostalgice ale clopotelor, pe cari cu fiecare bucurie sărbătorească de creștin le trăgea mai puternic și mai insinuant.

Poate în strigătul de revoltă al clopotelor să fi descifrat Masaryk întâile acorduri pentru sărbătoarea resurecției naționale. Desigur, aici în mijlocul peisagiului rural și-a turnat platoșa și spada de reformator. În turnul bisericii, de unde se întinde unduioasă priveliștea de dealuri și păduri încrămpe în durere, în sunetul adânc și plângător al clopotului evocator, în umbra crucilor din țintirimuri frământate de suferințele morților, Masaryk a descifrat marea sa misiune.

Oțelul fierăriei și arama clopotelor nu erau însă suficiente să-i deschidă drumul spre desăvârșirea chemării sale. Și astfel Masaryk se îndreaptă spre carte; spre cartea din care avea să-și toarne formularele unei invincibile forțe spirituale.

La Viena, la facultatea de litere și dincolo în viața de student, Masaryk învață să desăvârșască idealuri, să le propage și să lupte pentru ele. Energic, decis, sprinten și puternic, Masaryk se aruncă vijelios în lupta politică: combate idei, înfruntă partide și revendică drepturi. Răstoarnă barierele indolenței vechiului partid

ceh și reclamă ca șef al noilor cadre de luptă dreptul la viață liberă al cehilor și slovacilor asupriți.

Mai apoi, profesor și filosof, Masaryk creiază la Praga forme noi și organizează mișcări.

Pentru clipa supremă, ce-și însinua prezența apropiată, Masaryk grăbește acțiunea și, în momentul decisiv, indicatoarele fixate de el au fost asaltate de forțele deslănțuite în Cehoslovacia.

Victoria a fost complectă. Masaryk îi pregătise cadrele dela întâia trompetă de alarmă până la imnul de încoronare finală. Ridicat într-o puternică unitate de gând și de simțire, poporul cehoslovac a forțat prin pumnul lui Masaryk porțile istoriei, aruncându-se în ea cu toată energia deslănțuită de pornirea eliberatoare.

Înălțat în frontispiciul noului stat, Masaryk desăvârșind gloria întemeietorului, și-a realizat destinul.

Pe deasupra tuturor frământărilor cari l-au dus la victorie, Masaryk a rămas un om așezat, un om liniștit, un om cumsecade. Furat de sbuciumul, de neliniștea cărților, Masaryk s'a întors la ele, cum te întorci la un prieten vechi de care te-au despărțit vremile de bejenie. Sedus de jocul literelor negre pe filele albe, Masaryk s'a refugiat din vârtoarea zgomotului lumesc în intimitatea liniștită a bibliotecii, unde regăsea atâtea și atâtea deslușiri pentru rostul lumii, pentru misiunea vieții umane.

Din lungile ore de meditație Masaryk și-a extras o filosofie a lui, o concepție proprie despre viață. Această filosofie, atunci când evenimentele au reclamat prezența lui Masaryk în mijlocul luptei și-a primit retușul practicității în fraza rămasă deviză pentru Cehoslovacia: „baza morală a oricărei politici este umanitatea și umanitatea este programul nostru național”.

Intreaga viață, toate eforturile lui Masaryk se circumscriu în această umanitate. Pentru ea a luptat Masaryk. Ei și-a dedicat Masaryk toată forța spirituală cu care a fost înzestrat. Dozat cu puternice reziduri de altruism Masaryk a luptat împotriva violenței, împotriva războiului. A legitimat totuși atât violența cât și războiul ca mijloc de apărare. Când umanitatea este atacată trebuie apărată prin fier și oțel, formula Masaryk legitimitatea violenței.

Consecvențele umanismului său l-au ridicat la înțelesul personal pe care l-a dat democrației. O democrație caldă, sinceră muială într'un naționalism energic, propulsiv, iată conceptul politic al lui Masaryk. Iată formularul vieții acestui filosof — bărbat de stat,

Dincolo de exagerările bătrânului Tolstoi pe care în curiozitatea sa filosofică l-a vizitat la Iasnaia Poljana, Masaryk a înțeles că umanismul trebuie coborât în planul realității, în planul soluțiilor efective. Aici își leagă gândul său de totdeauna. „Socialismul meu, este dragostea pentru aproapele, umanitatea. Doresc să nu mai fie mizerie, ca toți oamenii să trăiască convenabil prin muncă și în muncă și ca fiecare să-și aibe locul său sub soare. Umanitatea (în sensul umanitismului) nu este vechea filantropie, care se străduiește să ajute pe unul și pe altul; umanitismul se forțează să reformeze situația prin lege și organizație socială. Dacă acesta este socialismul, ei bine, îl admit”.

Iată cum înțelege Masaryk socialismul. Iată-i umanitismul. Iată-i întreaga concepție pe care își brodează activitatea politică.

Toate acestea Masaryk le-a știut îmbrăca într-o demnitate prestigioasă, într-o prestață fi-

losofică, „Nu cred — spune el — în națiunile alese printre celelalte. Nu aprob nevoia de a deprecia celelalte popoare pentru a-l exalta pe al meu”. Iată proba demnității, mândriei rezonabile a lui Masaryk.

Acesta este Masaryk. Acesta a fost Masaryk. Un filosof — bărbat de stat. Un meditator — erou. Un om — un simbol.

La groapa acestui purtător de simbol evocările se multiplică. Din toate rămâne astăzi doar amintirea unui bronz în care s'a materializat și oțelit îdtregul rezid tipologic cehoslovac. Viața lui parcursă prin toate straturile sociale și-a adaus până la epuizare fundamentele tendințelor manifestate acolo. Din toate i-a rămas singură și coplesitoare amprenta puternicului său umanism.

Astăzi, înhumată, viața lui Masaryk renaște într'o pildă unică: pilda majestății la care o singură dată în viața unui popor se ridică un om.

Masaryk a fost un om și rămâne o pildă.

Elogiul Statului Național

de GEORGE SOFRONIE
Profesor la Universitatea din Cluj

Ceeace caracterizează, fără îndoială timpurile de astăzi — acest al XX-lea veac în care trăim, și care începe pentru istoria diplomatică odată cu anul 1914, — este atracția puternică a individului, ca și a colectivităților naționale, pentru Statul național. Fenomene ce nu sufăr vre o altă interpretare, fenomene caracteristice prin adâncimea sau semnificația lor, arată într'adevăr, că individul ca și grupările naționale, — acele mai ales ce au intrat în istorie, prin deslegarea adusă de războiul mondial în îndelung ignorată problemă a naționalităților, — înțeleg să facă din Statul național, făurit prin sacrificiile lor, mai îndepărtate sau mai apropiate, ca și prin dreptatea istorică ce le-a fost în sfârșit recunoscută, o realitate, vie și durabilă. Și nu numai acele grupări naționale, ce au fost oprimate timp de veacuri, căroră statornic li s'a contestat dreptul la viață liberă, națională, activează pe această cale, ce le apare ca un scop și ca un ideal. Dar și acele, înfrante în marele războiu al naționalităților, acele nemulțumite cu prescripțiile tratatelor de pace ce l-au lichidat, beneficiare ale lor totuși, ca și acele în căutare de zone de influență sau de spațiu, pentru desfășurarea aptitudinilor în-

divizilor ce le compun, și pentru mai largă asigurare a existenții lor, așișează, cu o energie neîncetat sporită, de proporții și manifestări necunoscute aproape în istoria popoarelor, desăvârșirea Statului lor național.

Chiar acolo unde frământări revoluționare au răsturnat vechi și adânc împământenite forme sociale, economice și politice, căutând să le înlocuiască, dar fără succesul așteptat, cu altele noi, izvorâte din imperfecte încercări de a transpune în practica vieții omenestii, planuri sociale-economice de caracter doctrinar, teoretic, se constată tot mai pronunțată, deși nemărturisită totdeauna, tendința spre revenirea la forma de Stat național.

Astfel, îndreptățit se poate spune că în Europa post-belică, — acest continent de tradiție de altfel pentru nașterea, și experimentarea Statului național, a cărui încheiere, ca expresiune a marilor națiuni apusene, cu veacuri în urmă, a fost adeseori privită ca moment de trecere între era medievală și cea modernă, — este o adevărată cursă, tot mai precipitată în zilele noastre, spre realizarea, ca vie realitate, a acestei forme de Stat, pentruca el să poată fi într'adevăr privit, după o cunoscută formulă de drept public, ca „per-

sonificarea juridică a națiunii". Sub concepții atât de variate, de multe ori greu de împăcat între ele, în rândul cărora fascismul, național-socialismul, sau Statul totalitar, și chiar, — după mărturii apropiate, bolșevismul stalinian, — nu se urmărește altceva, fie și sub forme mai brutale, care adeseori merg până la încălcarea unor drepturi, ale omului, decât exprimarea, — ca puternică și neînfrântă realitate, ce ar subjugă câteodată intereselor superioare ale colectivității, pe acele oricât de legitime ar fi ele ale individului, — a Statului național. Chiar dacă unele exagerări nu lipsesc, într'o luptă, ca aceea ce se poartă, scopul rămâne pe cât de nobil și măreț, pe atât de firesc și pe linia dreaptă a evoluției grupurilor naționale, a căror membri, după o atât de fericită formulă a nemuritorului Renan, *se simt legați între dânșii, printr'un trecut istoric, de bucurii și dureri, împărtășite în comun, prin voința de a răi astăzi în comun, și prin dorința de a continua, în viitor, viața comună*. Pentru cine știe să observe și să priceapă cele ce se petrec în jurul nostru, fără îndoială că veacul acesta arată ca inovație față de cel ce l-a precedat, o eclipsă și o criză a ideilor atunci dominante. În ordinea internațională, era la ordinea de zi atunci Statul *de naționalități*, firească urmare a teoriei marilor aglomerațiuni, Stat eterogen în care o națiune, fără a fi majoritară, asupra în baza unor presupuse drepturi, pe celelalte, mai numeroase la o laltă. Si când Statul *național*, Stat mic cele mai adeseori, apărea în concepția obișnuită marilor Cancelarii, — după o caracterizare a lui Sir Eduard Grey, — ca „bătătură pe corpul Europei, ce se cer nimicite”. În ordinea internă, democratism, liberalism, individualism, idei scumpe, cu deosebire cetățenilor veacului al XIX-lea, mai apropiați ca vârstă de izvorul lor fecund, Marea Revoluție franceză; și lipsite de exagerările de mai târziu, — care în unele părți au sfârșit prin a le compromite, — datorită unui mai rațional și mai prudent apel la ele.

Căci veacul acesta, al XX-lea, inaugurat istoricește tocmai prin războiul de eliberare a naționalităților, construit juridicește pe fundamentul tratatelor de pace din 1919/20 acte de consacrare a triumfului principiului național, care a înregistrat doar parțiale și imperfecte aplicațiuni în secolul trecut, este într'adevăr un veac revoluționar. Prin verificarea atâtor idei, odinioară călăuzitoare în ordinea internă de

Stat, unele eliminate, altele adaptate nouilor realități, și puse în slujba unor noi idealuri. Prin adâncă schimbare în ordinea internațională, căci proclamând generalizarea statului *național*, revoluționând adică față de trecut teoria formațiuni Statelor, adoptând regula că *acolo unde este o națiune suficient evoluată și încheșată, acolo trbuie să fie un stat, s'a înțeles un adevărat primat al Statului național*. Și nu numai atât. Făuritorii nouii ordini internaționale, arătând o clară intuiție a vieții popoarelor, au înțeles că ea va evolua spre afirmarea tot mai puternică a statului *național*. De aceea, ambiționând ei o organizare juridică a familiei Statelor, au pus în centrul construcției lor, respectarea *suveranității și egalității* lor, într'o atât de largă măsură. Deacea, voind ei să dea o stabilitate vieții internaționale, au înscris ca centrală preocupare a lor, principiul *garanției integrității teritoriale și independenței politice*, cristalizat, în textul atât de celebru, al art. X din Pactul genevez acel text înscris în special pentru liniștirea Statelor nou create sau întregite teritorialicește, *State naționale prin excelență*.

Dar ori cât de înțeleghători s'au arătat asupra sensului evoluției popoarelor, făuritorii nouilor așezăminte internaționale s'au oprit la jumătatea drumului. Proclamând *primatul statului național* în ordinea internațională, ei nu l-au înzestrat și cu armătura economică necesară spre a corespunde titlului și misiunii sale. Ei nu au avut nici timpul material, nici elementele trebuitoare care să realizeze, sau măcar să înlesnească, instituirea aceluiași *primat* în interior.

Din contra, printr'un regim de protecțiune a minorităților, onorabil ca principiu, dar având un caracter *exceptional* de încălcare a suveranității și egalității Statelor cărora el s'a impus, — s'a adus o jignire nemeritată, câtorva dintre cele mai reprezentative State naționale. Căci constituțiile lor liberale, și generoase, — în vigoare în acele momente, ale transformărilor înregistrate în statutul lor teritorial și politic, — conțineau îndestulătoare garanții pentru asigurarea egalității între cetățeni, fără referire la deosebirea de rasă, de limbă și de religie. Dovezile aduse până atunci, ca și acele ce au urmat, au fost și rămân grăitoare manifestări ale aptitudinilor de adaptare a acestor State, la toate cerințele vieții moderne de *State de drept*. O greșală s'a consumat astfel,

de a se institui un asemenea regim de protecțiune, privit de Statele *obligate* ca o „*capitis diminutio*”. Mai ales că, un astfel de regim, pornit desigur din bune și generoase intenții, conceput originar ca un compliment al comandamentelor principiului național, nu a întârziat a falsifica anumite realități. Statul național a înțeles, și cu drept cuvânt, o treptată și apropiată asimilare la *ideea de stat*, a indivizilor ocrotiți, printr'un special sistem de protecțiune, iar aceștia au fost tentați de multe ori să se considere în noul cadru teritorial — adeseori sub nefaste influențe iredentiste sau revizioniste — ca grupuri mai mult decât ocrotite, privilegiate față de majoritatea cetățenilor.

Realități greșit interpretate, tendințe contradictorii, care au ținut în loc, au întârziat procesul de afirmare a statului național în interior. Dureroase realități mai ales acolo, cum este cazul cu statul nostru, unde *națiunea* ce a creat Statul de astăzi după seculare sacrificii și străduințe, s'a găsit și se află încă, în vădită inferioritate economică, factor atât de important întru propășirea sau stagnarea statului însuși. Pentru că, dintru început, națiunea română s'a găsit subjucată economic și a continuat să rămână. Și atunci cine ar putea contesta legitimitatea unor acte și manifestări, care urmăresc mai presus de orice refacerea unui echilibru economic, prin ridicarea națiunii majoritare în poziția pe care i-o poruncește însăși obligația de a activa pentru noua sa mi-

siune istorică? Și cine ar putea nega că nu mai întârzierea potrivitei soluționări a acestui proces, este cauza primordială a atâtor frământări interne? Le întâlnim la noi, le găsim oriunde acest proces, dintr'o cauză sau alta, a fost ținut în loc. Căci „atât timp cât o nouă repartiție nu va fi îndeplinită, cât un nou și obiectiv echilibru economic nu va fi realizat în lăuntrul noulor state, în raporturile dintre majorități și minorități, aducând stabilitate de raporturi și conlucrare pe alte baze în viitor, pacea internă nu va fi o realitate”, spunea de curând un reputat economist, cercetând stările de lucruri din Europa Centrală. A lucra pe această cale, nu prin proceduri revoluționare, ci prin armele *legale* ce stau la dispoziția Guvernelor, conștiente de aceste adevăruri, înseamnă a spori *conținutul statului național*, înlesnind în cele din urmă conlucrarea pe bazele dreptății și ale ideilor ce-și fac loc astăzi pretutindeni, între *majoritate* și *minoritățile* sale. A stărui în această preocupare, oricum s'ar defini ea, proteguire a muncii naționale, numerus *valahicus*, proporționalitate etnică, cooperație, etc. înseamnă a realiza un adevărat *elogiu Statului național*. Căci ce este altceva Statul național, în actuala înfățișare a vieții internaționale și în lumina ideilor astăzi călăuzitoare în manifestările agregatelor umane, decât *Statul acela, în care națiunea majoritară ce-i dă numele, are o nediscutată și nedesmințită întietate, în ordinea politică, în cea economică și în cea spirituală?*

„In noi, în generația actuală, trăesc generațiile cari au fost și generațiile cari vor fi. Noi am existat în generațiile trecute, dupăcum vom exista în generațiile viitoare. Dar strămoșii nu ne-au transmis existența lor, în virtutea vițiilor de cari erau contaminați, ci în virtutea virtuților lor. Tot așa noi, ne transmitem posterității, nu prin vițiile, ci prin virtuțile noastre. Prin viții pierim: prin virtute ne perpetuăm. Prin materie ne distrugem; prin spirit ne creem. Vițiul se perpetuează în lume, dar prin el se ajunge la pierzare. Virtutea poate fi umilă, ignorată și isgonită, dar numai prin ea am fost, suntem și vom fi”.

„Ceice au asaltat și asaltează cârma statului nu-și dau seama, că, prin asigurarea triumfului lor trecător, pregătesc dezastrul. Oricâte legi, chiar bune, vei făuri, la nimic nu-ți vor folosi, dacă ai aruncat germenul arbitrarului, al imoralității, în masse, și dacă ai zdrobit elanul care să le încadreze în atmosfera morală a lumii celei noi”.

„Viața României de după războiu e o adevărată tragedie. În împrejurările noi, la un corp nou, pe cale de concretizare, se poartă o haină veche, murdară și zdrențuită”.

„Avem școli înalte și ne mirăm că imensa parte a celor cari au trecut prin ele, adesea cu destul succes, nu numai că nu intrunesc calitățile unor oameni de înaltă cultură, dar sunt, în general vorbind, mai răi, mai nepregătiți din punctul de vedere spiritual, decât atunci când au părăsit regiunile întunecate ale satelor, pentru a cuceri, prin diplomele ce vor dobândi, așa zisele bunuri sociale, cari să-i ajute a escalada ierarhia valorilor aparente”.

(Din „Spirit și Materie” de I. COLFESCU-DELATURDA)

Maramureșul moare

de ION COLFESCU-DELATURDA

A face și a citi statistici nu e greu. Mai folositor e să mergi la fața locului, să vezi, să simți și să reacționezi cu toată energia. În gospodărie se poate vedea capacitatea de conducere. Maramureșul are 9.903 839 lei deficit. Și tot acest deficit a fost și anii trecuți. După datele furnizate de însuș prefectul județului, rezultă că, la un budget de 18.240.046, deabea 4 milioane se pot încasa. Comunele, ca și județul, au bugete fictive și datoriile sunt în continuă creștere. Industrie românească nu există, în afară de atelierele de industrie casnică ale D-nei Bârlea și D-relor Covaci. Ferestrele familiilor Mihaly, Anderco, Cuza și Pop, proprietari de păduri nu contează, independența și viitorul lor fiind problematice.

De 20 de ani nu s'a făcut nimic, nici în capitală, nici în județ. Care să fie cauza?

Evreimea își continuă în stil accelerat marea ei operă de disoluție începută pe vremea stăpânirii maghiare. Familiile conducătoare, înrudite cu ungurii, crescute în spirit maghiar, și afiliate intereselor evreești nu contează pentru români. Aceste familii nu vibrează românește. Absența animii românești a zădărnicit orice progres. Aproape toți funcționarii sunt unguri sau evrei unguri, iar cei ce nu sunt, sunt mai răi decât ungurii.

Pentru exemplificare să dăm cazuri caracteristice. Orașul e jidovesc. Excepție făcând de familiile conducătoare și de funcționărimă, românii sunt pe la periferie ca țigani. Ei bine, pentru distracția jidaniilor de la centru și a celor câțiva funcționari, orașul falimentar, care e Sighetul, angajează o muzică plătită pe sezon cu 70.000 lei, atunci când locuitorii români, pe străzile laterale, nu pot umbla, când plouă, decât călare sau cu bărcile.

În privința străzilor, a drumurilor și a gospodăriei orășenești, n'ai decât să treci podul în Slatina românească, stăpânită de Cehoslovaci, pentru a face constatări dezastruoase pentru noi.

Să dăm altă pildă.

Școlile primare sunt 80% populate de evrei, iar restul nu dobândește o educație românească, căci n'are de unde s'o ia. În afară de școala normală, condusă de eminentul director Vasile Pop, de câțiva buni români și profesori pe la celelalte școli, aproape în totalitatea lor elemente de import, nimic nu e românesc ca suflet.

Inchipuți-vă tabloul și veți rămânea consternați: funcționarii minoritari sau înstrăinați sufletește;

consilierii romunali, trei șferturi unguri și evrei; românii câți sunt, absenți cu anima sau afiliați intereselor străine, cu toate că, în anumite cazuri afișază un naționalism de paradă; școli frumoase la centru pentru evrei; români în sapă de lemn analfabeteți la periferie, pentru că n'au școli, nici drumuri, nimic.

Adăugați la acest tablou alte constatări de aceeaș gravitate. La liceul de băeți 40—50% sunt evrei; la cel de fete, 70%. — Industrie și comerț românesc nu există; în afară de atelierele de mai sus și câțiva unguri cari nu contează, totul fiind în mâna evreilor.

Maramureșul e condus și azi de spiritul unguresc vechiu prin inșiși conducătorii români în complicitate cu evreii cari sunt, ca elemente dizolvante și distrugătoare de trup și suflet, incomparabil mai periculoase astăzi, decât cum erau sub stăpânirea veche.

Maramureșul trage să moară. Și această moarte lentă e în funcție de clasa lui conducătoare. Căci problema evreiască, aici, ca și în restul țării, s'ar putea rezolva, fără această clasă care nu înțelege să facă deosebire între interesele personale și marile interese ale neamului. Lipsesc în Maramureș oameni de curaj și incoruptibili. Sunt mulți români, plasați în posturile de conducere cari sunt extrem de periculoși. La figurativ vorbind, acești români nici nu cunosc alfabetul românesc. Pe tot cuprinsul țării am întâlnit astfel de români. Dar am impresia că cei din Maramureș îi întrec pe toți în înstreinarea efectivă de neamul lor.

Instreinare și corupție

Lipsa aceasta de românism, unită cu incapacitatea celor de la centru, explică opera de înstreinare a Maramureșului, nu numai a celui rămas nouă, dar și a celui care a trecut la cehoslovaci. Și astăzi clocotește în sufletele conștiente românești revolta pentru modul cum a fost părăsită de noi partea cea mai bogată a acestui ținut. Nu există astfel de român care să nu-ți povestească modul revoltător cum patria a rămas fără ținutul primilor voievozi români: „S'a retras armata română fără ordin superior. Și astfel au rămas cele două Apșe, Biserica Albă și Slatina la Cehi. Două săptămâni au stat aceste regiuni, cu cei mai frumoși munți ai Maramureșului, fără stăpânire”.

Granița trebuia să fie creasta Carpaților păduroși, granița naturală, iar nu Tisa, care, în aceste părți, desparte frații între ei și dă Cehilor cele mai frumoase și bogate ținuturi din regiune. „Cehii nici nu visau să ajungă până acolo. Regiunile acestea le-au fost dăruite de români, deși au constituit patria lor străveche”.

La noi, evreii Maramureșului sunt o adevărată pepinieră pentru întreagă țară și un pericol permanent și acut pentru ținuturile limitrofe. Despre Maramureșul însuș nu mai vorbim, căci acesta e complet ingenuchiat. Invazia există și în Slovacia. Dar acolo e stăvilită de autoritatea de stat. Noi însă o cultivăm și o extindem.

Datele etnografice și istorice ne arată că românii se întindeau mult mai departe. Toponimia munților e românească. Sumedenie de nume de prin satele rutenești sunt pur românești. Rutenii au invadat și evreii au corupt și dizolvat. Și astfel $\frac{3}{4}$ din bogățiile Maramureșului au rămas la cehi, fapt care poate fi de altfel spre folosul ținutului pierdut, pentru că acolo sunt drumuri, e ordine și muncă creatoare, și evreii nu-și fac de cap, iar pădurile nu se distrug în folosul lor și spre marea pagubă a țării și a autohtonilor. Acolo s'a făcut de la început purificare printre străini și aparatul de stat a fost tot timpul prezent la datorie. Notarul Eugen Moși, născut în Biserica-Albă, îmi istorisește cum fratele său, Grigore, preot în acea localitate, nu a fost acceptat ca cetățean ceho-slovac, până ce nu și-a dovedit, prin moșii și strămoșii săi, apartenența.

Să ne aducem aminte de procesele cu „Spirtul Negru”. Am figurat ca procuror și le-am studiat de

aproape. Statul reușise să încaseze la venituri din alcool câteva miliarde. A făurit apoi o lege menită să înzecească venitul. Frauda devenind mai rentabilă, evreimea a intervenit și, în loc de mărirea veniturilor, a determinat scăderea lor la 30 de milioane. Restul a încăput în buzunarele fără fund ale evreilor și ale complicilor lor, și au luat probabil drumul blockhausurilor din București, sau al străinătății.

Tot astfel se procedează în Maramureș. Statul pune funcționari vamali și de poliție plătiți în jurul sumei de 2000 lei lunar, pe când alături stă la pândă formidabila armată de corupători cari sunt evreii. Ca și la spirtul negru, nu se face decât să se arunce întreg corpul funcționarilor de graniță în gura molohului evreesc. Numai ingerii ar putea rezista, în condițiile de mizerie în cari sunt puși. De aceea contrabanda a devenit ocupația de căpetenie a românilor ca și a evreilor. În această privință mentorii evrei mișună ca viermii. Cei mici fac contrabande mărunte, iar cei mari umplu țara cu mărfuri și păgubesc tezaurul cu sute de milioane. Gurile rele vorbesc de adevărate trusturi, de cari nu ar fi străine autoritățile constituite. Ca pretutinduni, evreii lucrează din umbră încasând partea leului.

Cei mari, corupți; cei mici, țărani, executori cu expunerea vieții; iar evreii, dirijori și profitori. Și formidabila operă de corupție și de jaftă în averea publică, servește pentru a crește și cultiva pe teritoriul statului român cea mai periculoasă lepră.

La barou avocații evrei au devenit mentorii Justiției românești. Ei sunt acolo alfa și omega. Invățământul e pentru ei, iar sănătatea publică le este lor încredințată. Intr'un cuvânt se crește și se cultivă corupția pe toată linia.

Destrămarea fizică și morală

Opera aceasta de distrugere nu e numai în ordine materială. E mai presus de toate în ordine morală, spirituală: *Ea distruge corpul și sufletul. Destrămarea morală se ține mână în mână cu cea fizică.*

În centrul Sighetului sunt două școli în două clădiri moștenite, cu câte 15 puteri didactice fie care, numai pentru evrei, iar școlile despre cari, cu ocazia prezenței mele în Sighet, se vorbea că vor fi deschise la periferie pentru români, erau loca-luri lipsite de lumină, neîncăpătoare și insalubre. Li s'a luat mintea conducătorilor: ei nu lucrează decât numai în funcție de evrei. Datorită conducătorilor din toate partidele, tot ce e românesc și de interes de stat se ruinează. Tot astfel se distrug pădurile și nu se plantează nimic, locurile rămânând pustii.

Dacă se termină cu pădurile, românii, ce-au mai rămas în Maramureș, își pot lua traista în spi-

nare, iar evreii să pornească în altă parte, pentru a îndeplini aceeaș operă de microbi dizolvanți de cadavre.

Medicii evrei, cași ceilalți funcționari, ocupă locurile de căpetenie. În Sighet și județ medicii români se pot număra pe degete. — Să dăm câteva pilde. În județ sunt două spitale, cel din Sighet cu trei medici primari, dintre cari 3 români și 2 evrei și cel din Vișeu de sus cu un singur medic, Dr. Waldemar Reisenberger, săs. Numai spitalul de alienați al Drului Ilea e în adevăr românesc. La Borșa, cea mai mare comună rurală din județ, cu 8000 locuitori evrei, medic în comună și circumscripție e Dr. Solomon Maximilian; la Poenii de sub munte, Dr. Fruchter Ludovic; la comuna Petrova, cu circumscripția, Dr. Stern Iacob; la Câmpul Lung la Tisa, Dr. Ziser Esfira; la Săpunta, comună frun-

tașe românească, Dr. Max Bercovitch; la Ocna Șugata, stațiune climaterică, circumscripție compusă numai din comune românești, medic șef e Dr. Wiener Alex. din Sighet etc. etc. — Guvernauții au mers până acolo, că la școala de pomicultură de lângă graniță au pus director pe un evreu, Niculae Zuker, care n'are decât școala inferioară de agricultură a vechiului regim unguresc.

Murdăria cea mai mare o găsești la jidani, iar mortalitatea infantilă, din cauza mizerii fiziologice, o găsești în primul rând la ruteni, apoi la jidani și la români. În multe case evreești nici nu poți intra din cauza murdăriei proverbiale în care trăesc. În privința aceasta nici unele comune românești nu se lasă mai pe jos. Comunele Poenile de sub Munte, Repedea, Ruscova și Bistra sunt contaminate de sifilis, tuberculoză și tifos. Este credința că a te spăla e păcat. Și de aceea se zice că în partea locului oamenii nu se spală decât odată pe an. La sate sifilisul face ravagii mai mult între români și ruteni; la orașe, mai mult între jidani.

Am arătat că Românii au fost expulzați de la oraș, confiscându-li-se toate indeletnicirile lucrative și făcând din ei paria la jidani. Fenomenul se repetă în aceeaș măsură la sate. În fiecare comună, evreei se întind dealungul arterelor principale, iar românii, prin locuri retrase. — Ca rezultat caracteristic al invaziei evreești poate fi dată comuna Crăciunești. Majoritatea locuitorilor o fac jidanii cari se întind pe artera principală, 3 km. Găsești câțiva ruteni la intrare, ceilalți trăesc într'o mahala retrasă, într'o mizerie de nedescris. Evreimea le sugerează tot ce au și ce nu au în vatră. Se zice în Maramureș că o familie de creștin trebuie să muncească din greu ca să întrețină două familii de jidani și numai după aceea, familia proprie.

În tot județul, inclusiv Sighet, e o singură baie comunală, la Gud, comună fruntașe românească, construită la stăruința medicului dr. Pop Sigismund, medic primar de județ. Cine vrea să facă baie trebuie să se ducă la baia rituală.

Medici particulari nu sunt decât evrei. La Sighet sunt 20. Tot așa se prezintă și farmaciile și până și debitele de tutun. Totul trece prin mâna jidanului, iar prăvăliile și măcelăriile evreești sunt adevărate focare de infecție.

Nicăiri nici o afirmație românească. La primărie și la prefectură, minoritarii sunt preferați. Cadrele vechiului regim s'au păstrat aproape neschimbate și au fost întărite cu elemente noi, mai ales în locurile de conducere. Toate acestea au loc pentru că românii de origine sunt maghiari de suflet. Vorbesc și azi de preferință ungurește, dela cel mai mare până la cel mai mic. În parte, aceasta se datorește faptu-

lui că mare parte dintre funcționari au soții ungueroaice. Există încă o funcționară care nu știe nimic românește. Ceilalți, deși la examen au obținut 9—10, totuși sunt puțin stăpâni pe limba statului.

Aceste feluri de examene ar trebui să fie impuse și românilor de origine. Ar cădea mulți din ei. Și în orice caz, nu ar rezista românismului unui copil de cl. IV-a primară.

Funcționarii minoritari au fost și sunt preferați, având posturile cele mai bune, cu toate că n'au calificarea românilor. Atât la prefectură, cât și la primărie, dacă s'ar cerceta, s'ar găsi o stare de lucruri care ar îngrozi țara, față de lipsa totală de răspundere și de orice românism.

Se pune în adevăr cu drept cuvânt întrebarea: pentru ce nu s'a făcut nimic pentru românism; unde sunt fondurile, unde încasarile? Nu s'a făcut, pentru că în Maramureș, sub imperiul român au dominat numai familiile cari erau maghiarizate, sau înfeodate mentalității maghiare și intereselor jidovești.

Oamenii aceștia fac impresia că nu au citit o iotă în viața lor din catechismul românesc. Pretutindeni numai coade de topor; absenți sau direct complici.

Există în Maramureș o cooperativă, foarte rentabilă, pentru desfacerea spiritului, condusă de un parlamentar român. La depozit nu vezi pui de român. Orice produs de branșe se desface numai prin această cooperativă. Cumpără cu bonuri cu preț minim și revinde cu prețul de 3—4 ori mai mare, iar banii merg în buzunarul fără fund al evreilor, sub camuflare românească.

Un țaran român, dacă duce un car de lemne din pădure, e prins de jandarmi și sancționat crud. Evreul însă n'are lege; el face ce vrea. Legea e cu el numai când e vorba să se apere sau să năpăstuiască pe român. El are toate privilegiile și nicio îndatorire față de statul care-l ocrotește.

Toată această pecingine care s'a întins asupra Maramureșului are un singur rol: acela de a înșela, de a exploata, de a dizolva fizic și moral elementul de baștină, de a arunca moartea și prăpădul asupra ținutului, altădată atât de înfloritor al voevozilor, cu concursul tacit, subconștient, dar asiduu al populației și al autorităților constituite, în mod criminal absente de la datoria lor față de neamul din care fac parte.

Am spus că nu s'a făcut nimic în Maramureș dela unire și până azi. Am greșit. S'a făcut totuși ceva. În 1930 a ars Borșa. A ars întreg centrul, 130 de case de lemn, mizere, pline de ploșnițe și de murdărie. Nici o singură casă românească n'a ars.

S'a cutremurat lumea de milă acestor nenorociți. Statul a dat două milioane. S'au făcut colecții în toată lumea, până și în America. Grație acestui

incendiu, astăzi toată Borșa evreiască s'a refăcut cu case confortabile de cărămidă, în locul hurubelor murdare de altădată. Dacă ar fi ars un sat românesc, faptul ar fi fost considerat ca un fapt divers și s'ar fi trecut la ordinea zilei. Evreul știe însă să țipe și să

profite din orice nenorocire. Nu sunt falimentele și înșelătoriile un mijloc de îmbogățire și de ascensiune al rasei?

Destrămarea fizică și morală își face drum cu pași gigantici. Și de nicăeri, nicio rezistență.

Contaminarea țării

Am menționat mai sus că lepra aceasta jidovească e un prăpăd și un pericol permanent și pentru ținuturile limitrofe și până adânc în interiorul țării. Satele și orașele limitrofe sunt direct intoxicate. Și acolo unde evreul s'a instalat, s'a uscat terenul și orice recoltă e exclusă. — La Jibou, spre pildă, șef-judecătorul e evreu, care nici nu știe bine românește, medicul uman, medicul veterinar, medicul casei cer-cuale, medicul c. f. r. și cel particular; toți evrei. Până și primarul e un evreu botezat. Pe lângă aceasta, Ministerul sănătății a concesionat o farmacie unui evreu și a trimis o ungueroaică soră de caritate. Deci și aici sănătatea neamului s'a dat în mâna streinilor.

La Cehul-Silvaniei e același lucru. Evreii au stins orice sentiment românesc. Și până acum nu s'a ivit niciun suflet treaz care să reușească a determina o redșteptare.

Orașul săsesc Bistrița avea la unire aproximativ 800 evrei, astăzi, după datele ce mi-au fost date de oficialitatea locală, numărul lor trece de 3000. Înainte de 1919, întreg comerțul și industria erau în mâna sașilor, românii fiind inexistenți. Astăzi aproape întreg comerțul e trecut în mâna evreilor, și preponderază pe teren industrial, unde apar și românii în mod timid. Centrul românesc cultural, care a fost și este Năsăudul, e astăzi pe deantregul jidovit ca industrie și comerț, iar românii de baștină au fost aruncați pe la periferii, centrul orașului fiind confiscat de ei, fenomen analog cu toate așezările omenitești, unde se încuibează rasa și pe care-l găsim pretutindeni în Maramureș, unde nu găsești pe întindere de kilometri, în centrele populate, decât rasa semită, înarmată până în dinți pentru a prinde și sfâșia prada.

Dezastre naționale

Mi-aduc aminte de un moment impresionant. Pe când eram procuror, mă consfătuiam odată cu colegii mei dela un tribunal din țară cu privire la mijloacele de îndreptare a stărilor din magistratură. Și pe când peroram pentru regenerarea noastră prin refacerea integrală a magistraturei, apare în ușe primul procuror, care, după ce stă și ascultă un timp, mă intrerupe și îmi ține în esență următorul limbajiu: „Cum poți d-ta crede în regenerarea

acestei țări, cu o clasă conducătoare coruptă, cu un țăran abrutizat și cu străinii cari ne copleșesc! Suntem o țară și un popor care nu merită să trăiască. Numai o stăpânire străină ar putea face ceva din noi”.

Va fi avut amărăciuni adânci colegul care a vorbit astfel. Și totuși el nu era în măsură să știe ce știam eu.

De curând am fost la Turtucaia, la satul Daidâr, unde am lucrat la întărituri, până cu două zile înainte de mobilizare, unde bulgarii au dat lovitura de berbece, care a dat peste cap apărarea și a determinat căderea cetății în câteva zile și unde s'a ridicat un monument sărăcăcios în amintirea celor morți.

Sectorul Daidâr a rezistat eroic. Dar celelalte sectoare n'au fost la înălțime, afară de monitoarele de pe Dunăre. Multe unități au părăsit câmpul de luptă, retrăgându-se fără ordin. Contraatacurile, acolo pe unde au fost, au fost anemice și ușor respinse de bulgari.

E mai bine să nu mai vorbim de rușinea dela Turtucaia. Această cetate putea rezista luni de zile în condițiile cele mai grele, să imobilizeze armate de sute de mii de oameni și să schimbe chiar soarta războiului nostru. E părerea oricărui militar care a fost la fața locului și e părerea Generalului I. Dumitrescu-Osiceanu, care a apărat sectorul Daidâr și care scrie în broșura sa „Turtucaia”: „Toate trupele sectorului — cele 9 batalioane — nu numai că nu pornesc la contraatac, ci părăsesc și centrele de pe platou retrăgându-se în linia 2-a de rezistență, unde rămân și în ziua de 24 August, spre a fi capturate cu armele la picior. Acțiunea sectorului III, Antimovo, s'a văzut că a fost nulă: trupele acestui sector, fără a fi atacate de nimeni, părăsesc cu dela sine imputernicire tot cuprinsul fortificațiilor sectorului, fugind la Dunăre. Trupele capului de pod ar fi avut posibilitatea ca, printr'o întoarcere ofensivă, la care ar fi concurat și divizia a 9-a dela Silistra, cum și divizia de cavalerie rusă, să se recucerească întreg terenul pierdut, înamicul să fie fugărit, silit să se retragă spre Rasgrad și să lupte pe un teren deschis și pe un front de 150 km., înscriindu-se astfel în cartea țării, o victorie strălucită în locul rușinosului dezastru. O asemenea acțiune energetică ar fi

schimbat și faza luptelor de pe frontul Dobrogei și poate chiar fazele războiului mondial". Și n'ar fi dat ocazia generalului bulgar Toscheff, citat de același autor, să se exprime despre noi, cu privire la apărarea Turtucaei: „Este adevărat că erau români, totuși față de atâta artă cheltuită și de redutabila capacitate de apărare a cetății, în fața unui inamic altul decât bulgarii, niște femei chiar ar fi putut rezista asaltaților cel puțin timp de 4 sau 5 zile”.

Și generalul român reflectează cu privire la căderea Turtucaei: „Or și cât aș răsfosi istoria războaielor, mărturisesc că nu aș putea găsi exemple, în cari să vedem o cetate organizată cu întăriri, armată și apărată cu efective superioare atacatorului, cum a fost Turtucaia, ca să fie investită, asediată și cu întreaga garnizoană capturată, în timp de 4 zile numai”.

Eu făceam pe atunci parte din divizia a 9-a. Această divizie, pe când înainta în plină coloană pe drum, a fost surprinsă de o unitate bulgară așezată pe un deal la Sarsânlar și, în câteva ore, a fost dată peste cap după un simulacru de luptă. Unele unități au intrat în luptă, altele rătăceau pe câmp. Dintre cele trei baterii de tunuri mici, numai bateria mea a intrat în linie de luptă, pentru a primi în scurt timp ordin de retragere.

În adevăr, când constăți asemenea lucruri, te cuprinde disperarea. Ce e invazia evreilor și înfrângerea lor pe tot cuprinsul țării, ce sunt iredentismele, zgârie norii din București, înstăpânirea străinilor pe avuțiile țării, decât totatătea Turtucaei, pregătite și puse în spinarea acestei nenorocite țări de clasa ei conducătoare! Mai sunt încă multe Turtucaei în perspectivă, și nu vedem încă reacțiunea eficace care să mobilizeze energiile neamului și să le pregătească de război și de eroism și cari să strivească lașitatea inerentă oricărui mercantilism, oricărei clase parazitare.

Am amintit acest episod cu Turtucaia, pentru că toate Turtucaele sunt pregătite din timp de pace. Când sus domnește mercantilismul, parvenirea, spiritul de gașcă și lașitatea; nu se poate arunca în masă decât anarhia și dezastrul, oricât de eroice ar fi acestea în principiu.

Și acum să revenim la Maramureș. După statistica din 1930, Maramureșul avea 160.000 locuitori. La 1936 avea: 169.734, dintre cari 97.055 români; 5734 germani; 19.464 ruteni (țipțeri); 9880 unguri; 214 alte și 34.430 evrei. În Sighet erau: 8712 români; 405 germani; 1871 ruteni; 5401 unguri; 88 alte și 9332 evrei; populația totală fiind 25.809 suflete. Despre industrie am vorbit. În Sighet nu avem comerț românesc. În județ, față de 38 prăvălii românești, avem 1107 evreești; față de 15 cărciumari români, 195 cărciumari evrei; față de 19 debite de tutun

ținute de români (cel puțin în aparență) avem 288 debitanți evrei.

În schimb însă muncitori manuali în întreg județul, deabia dacă sunt evrei aproximativ 100; 70% fiind români și restul ruteni.

Dacă numericește românii întrec pe evrei; din această recapitulare și din cele relatate mai sus, se poate vedea că, din toate punctele de vedere, evreimea e stăpână pe situație, românii nefiind decât o masă de exploatare și de manevră în mâinile lor.

Din datele de mai sus și din cele expuse, mai rezultă că, în afară de evrei, în Maramureș alte populațiuni nu contează față de români. Și trebuie să accentuăm: în afară de jidanii maghiarizați, ceva țipțeri și ceva ruteni, a căror clasă conducătoare s'a maghiarizat aproape complet, populație ungurească care să conteze nu există.

Stăpânirea ungurească a plecat. Și-a lăsat însă urmași, cari să lucreze în locul ei și să ducă mai departe opera de dizolvare a valahimei și rutenimei din acele părți: sunt evreii și clasa conducătoare românească și rutenească.

Iată deci o masă compactă de români, care nu se poate afirma, care trage să moară, din cauza conducătorilor ei firești. Clasa conducătoare l-a trădat pe român, înainte și după unire, iar evreii continuă azi, în această țară străveche românească, opera lor de dizolvare a românismului.

Turtucaia era pierdută înainte de a se începe războiul. Bătăliile nu se pierd în timpul războiului; se pierd de mai înainte din timp de pace. Pierderile din Maramureș, pierderile din tot cuprinsul țării, dela unire încoace, reprezintă dezastre totată de grave cași cel de la Turtucaia, datorită aceleiaș clase conducătoare, mercantilistă și parazitare.

La 1916 s'a găsit la Turtucaia un sector rezistent. Noi însă suntem absenți de pe câmpul de onoare de 20 ani. Și toate bătăliile pierdute, le-am pierdut, nu prin vrednicia dușmanului ci stând cu arma la picior.

Refacerea fronturilor de luptă

Să disperăm, cum făcea fostul meu coleg amintit mai sus, sau să reacționăm cu putere, pentru a strivi capul hidrei. Am fi niște criminali, dacă n'am face-o

Suntem noi capabili, sau suntem meniți să culegem *Turtucae*, în timp de pace, la conducerea țării, cași în timp de război, în fața inamicului?

Unde românul a părăsit mercantilismul de import, infiltrat de clasa lui conducătoare, și s'a născut a doua oară în neamul lui, a repurtat victorii în adevăr impresionante. Ele dovedesc că nu suntem neam de lași, ci neam de eroi. Trebuie redesteptată

însă conștiința noastră națională, alungat mercantilismul, care plutește la suprafață și infestază totul în această țară; refăcute legăturile noastre ancestrale cu trecutul, reinviat idealurile sfinte cari stau la baza dezvoltării noastre istorice; scoase la suprafață energiile vii ale neamului, aruncate în adâncuri de învaziile barbare ale căror victime am fost pe timp de veacuri; și vom crea din poporul acesta un instrument incomparabil de afirmațiune și eroism.

Exemplele răzlețe și umile pe cari le dăm în articolul nostru de fond sunt edificatoare. Ele prevestesc uraganul, care va mătura totul în calea lui și va înlătura orice Turtucăi prezente și viitoare.

Sășii ne-au fost dați ca model. S'a putut în trecut, când am fost nevoiți să trăim ca scalvi la uși barbare. Românul, liberat și născut a doua oară în neamul său, are puteri de realizare cari nu sufăr comparație. Aceste puteri de afirmațiune se văd deja apărând la orizont în tot cuprinsul țării.

Să comparăm Ulmenii, față de Jibou, și Bistrița de azi a Românilor, față de Bistrița de ieri a Sașilor. Despre Ulmenii celor câțiva tineri inimoși am vorbit, comparându-l cu Cehul Silvaniei înstreinat. Să spunem aici ceva despre Bistrița.

Până la 1934 Românii nu au avut influență în conducerea orașului. Acesta a continuat a trăi în letargia de veacuri, sub o administrație biurocratică și sterilă. Odată cu venirea Românilor în 1934, la conducere, începe ritmul accelerat de realizări. Conform datelor oficiale, în acest scurt timp, în rezumat, s'au pavat străzi pentru suma de lei 5.471,268 lei; s'au executat lucrări de apă și canal de lei 992,969; lucrări la uzina electrică de lei 1.425,000; deschideri de pieți, străzi, parcuri de 736,970 lei; și alte lucrări, ca modernizarea abatorului, apărarea malurilor apei etc. 1.200,000 lei. Grație acestor lucrări, orașul se transformă și modernizează văzând cu ochii.

E incontestabil că românul e capabil de mari întrepinderi. Trebuie să-i deschidem însă calea; să-i creem posibilitățile de regenerare și afirmațiune.

În acest scop întreaga viață a statului va trebui să fie pusă pe altă bază: în loc de beneficiu, sacrificiu; în loc de viață, moarte; în loc de drepturi, datorii; în loc de libertăți nesăbuite în lașitate, disciplină aspră și muncă creatoare în eroism. Aceasta între-

vedem noi și înțelegem să pregătim pentru generațiile cari vin: război pe toată linia; moarte trupească și înviere spirituală; război contra naturii, pentru a pune în valoare bogățiile solului; război contra mizeriilor fizice și morale; război contra drumurilor, pentru a ne putea mișca liberi în cuprinsul țării; război contra tuturor lipsurilor, tuturor scăderilor, tuturor mercantilismelor sub orice formă; tuturor turpitudinilor vieții publice și pentru purificarea și spiritualizarea generală a națiunii.

Din acest război nu poate lipsi niciun factor constitutiv de stat, biserica, școala, justiția, presa, totul. Biserica vie trebuie să fie prezentă în orice eveniment, pentruca să-l îndrumeze, spiritualizeze și fecundeze. O școală vie e singura chemată ca să făurească dinamismul unei națiuni prin spiritualizarea generațiilor succesive, căci dinamismul oricărui popor, formidabilele lui întreprinderi, rezultă dintr'o înfinitate de mici dinamisme, cari făuresc animele din fașe, animează și împing la acțiune, creind din fie care existență nouă un erou în perspectivă. Justiția, la rândul ei, trebuie să canalizeze energiile creatoare, iar presa să difuzeze și să ție veșnic vie flacăra vieții spirituale. În timpurile prin cari trecem, fiecare român trebuie să se considere în plin război. Și în război fiecare ostaș plutește între viață și moarte, între glorie și lașitate, între victorie, sau dezastru. Un ostaș conștient de rolul lui moare pe parapet. Numai cu asemenea ostași se câștigă victoriile. Întreaga națiune trebuie deci pregătită de război și orice individ pus într'un post trebuie să știe să moară în focul luptei: *român pentru român; în stăpânire totală pe pământul patriei*:

Aceasta ar însemna în aparență extirparea minorităților. Nu; aceasta însemnează numai: *asimilare sau dispariție*. Trebuie dată minorităților posibilitatea de a intra în marele corp al națiunii în condiții de perfectă eegalitate: cei asimilabili, primiți; cei neasimilabili, excluși.

Nu trebuie nici o violență, nici o constrângere. Conștiința vie a întregii națiuni renăscută va fi suficientă. Lucrul cel mai bun pentru moment ar fi determinarea unui puternic curent pentru trecerea elementelor înstreinate la una din confesiunile românești. În primul rând Românii deveniți Unguri vor trebui readuși la matcă pe această cale. Viitoarea industrie și viitorul comerț, naționalizate, au nevoie de aceste elemente.

Macedonenii, Românii de peste graniță și salvarea Patriei

Mi-a venit din nou un macedonean care a fost la Bitolia. Imi relatează că Românii de acolo s'au topit forțat în masa slavă. Numele au fost sărbizate și românește nu se mai aude, pentru simplul motiv

că a vorbi românește însemnează să te supui imediat la crude represalii. Românii de acolo nu mai pot fi sustrași de la soarta de a forma un escelent substrat etnic al sârbilor, decât aducându-i, în masă, în țară.

În Bulgaria am fost eu de curând. Societatea V. D. R. O. urmărește întregirea Bulgariei fixând granița la o linie care să înglobeze și Budgeacul din Basarabia. Reprezentanții ei din Dobrogea adună fonduri din Bulgaria și din Dobrogea, unde au asociații județene cu comitete în regulă și cu casieri. La Silistra s'a ridicat un liceu de fete de toată frumusețea și după toate regulile artei, pe când școlile românești funcționează prin geamii părăsite ori în localuri mizerabile. Președintele Bugeniță, pentru a acoperi proveniența iredentistă a fondurilor, a trecut pe diferiți bulgari, oameni insolubili, ca donatori ai unor sume variind între 200—250,000 lei. Și pe când Bulgarii fac iredentism sub ochii noștri și ridică palate pentru școli, Românii din Bulgaria Serbia și Grecia sunt pe cale de a fi exterminați. Și pentru toți, aducerea în țară e singură salvare.

Vorbim de Macedoneni. Dar soluții similare trebuiesc găsite și pentru Românii din Transnistria, pentru cei din Ungaria, pentru toți românii pe cale de înstreinare. Când avem în țară milioane de cetățeni dubioși, ori direct periculoși, nu este permis să neglijem comoara noastră de peste hotare. Prin orice mijloace trebuie să ne purificăm și consolidăm viața interioară a statului. Acesta e imperativul categoric al momentului.

Iar când este vorba de industrie și comerț, cum se poate uita mobilizarea mărginenilor și a tuturor elementelor dinnăuntru și dinafara țării, apte pentru asemenea îndeletniciri?

Ce fel de conducere de stat poate fi aceea care cultivă la interior lepra, pentru a abandona prăpădului tezaurul nostru național de dincolo de hotare și substratul etnic făuritor de stat!

Salvarea acestui patrimoniu național se impune ca o primă necesitate. Niciun sacrificiu nu e prea mare. Dar nu numai această necesitate urmează a ne determina la acțiune. Trebuie să ne împingă la acțiune necesitatea de salvare a propriului nostru cămin.

Am arătat în numărul trecut al revistei ce elemente neprețuite sunt Macedoneni, când e vorba de romanizarea, de punerea în valoare, de apărarea granițelor noastre. Acțiunea distructivă a Sârbilor, Bulgarilor și Grecilor am văzut-o și o cunoaștem. Sentimentele Ungurilor ne sunt archicunoscute. Motiunea recentă a partidului maghiar de la Sf. Gheorghe n'a făcut decât să toarne petrol peste foc. Numai naivii pot crede într'o împăcare între noi și Unguri, fără asimilarea completă a elementelor înstreinate cari formează massa lor compactă. Până și Rutenii au inițiat în Maramureș și Bucovina o mișcare iredentistă. Cât privește pe Evrei, acestia distrug țara, sub ochii noștri impasibili, de la un

capăt la altul; Maramureșul, Bucovina, Basarabia și Moldova, cași capitala țării, fiind deja cucerite efectiv.

În Ungaria, Iugoslavia, Italia și țările de la sud nu există iredentisme, pentru că puterea de stat e la datorie. La noi puterea de stat fiind absentă, toate miasele de descompunere sunt în plină dezvoltare. Dușmanii simțindu-ne slabi, ne sapă deopotrivă înăuntru și înafară. Aceasta nu s'ar întâmpla, dacă am ști să ne impunem. *Intâi salvarea nostru integrală, și pe urmă, alte considerațiuni de politică internă sau externă.*

La această salvare nu se poate ajunge cu acțiuni timide sau oscilatorii. Mi s'a povestit în Cadrilater că, în vara anului 1928, Max. Popovici, inspector general la Domenii, a fost la Salonic unde a convocat pe fruntașii Români macedoneni și i-a făcut să lichideze averile lor, cu promisiunea că, într'o lună, guvernul român va trimite vapoare ca să-i ridice. Ei au vândut, au așteptat și... au rămas slugi la Greci. Liberalii au căzut și a trebuit ca să se aștepte revenirea lor la putere în 1933, pentru ca să se aducă în țară câteva zeci de familii. Actualmente granițele țării sunt închise pentru ei, *pentru ca să rămâe larg deschise pentru toate elementele parazitare și distructive cari ne cutropesc și ne dizolvă.*

Trebuie să avizăm de urgență la mijlocele de a forma armatele cari să poarte războiul sfânt împotriva streinilor cutropitori, cași contra propriilor noastre slăbiciuni. Trebuie să alegem elemente încercate, călite în mijlocul luptelor. Asemenea elemente sunt deocamdată numai Macedoneni. Ei trebuie aduși, în primul rând, la frontiere, și acolo unde pericolul e mai mare. Am arătat în numărul trecut că colonizările din Dobrogea nu au reușit, până ce nu au venit Macedoneni. Pe baza celor constatate de mine la fața locului, pot afirma că, dacă s'ar fi dus cu ei o politică consecventă și fermă, până azi orice pericol bulgar din provincia transdanubiană ar fi fost înlăturat și această provincie, ar fi fost complet asimilată.

Nu mă sfîesc de a afirma deasemenea că numai cu ei se va putea duce în mod accelerat lupta grea de mântuire și reromanizare integrală a Maramureșului, Bucovinei și Basarabiei, cași pentru recucerirea multor poziții pierdute din restul țării.

Sunt elemente călite în luptă; un substrat etnic incomparabil. Ele nu pot fi lăsate ca să întărească alte neamuri cu sângele lor roman. Nu putem fi atât de criminali față de noi înșine, încât să lăsăm să piară această nobilă ramură a neamului nostru, pentru ca să lăsăm liberă dezvoltare leprei din Maramureș și din tot cuprinsul țării.

Ultimele sacrificii trebuiesc făcute pentru ca ar-

matele macedonene, echipate și înarmate până în dinți, să fie aruncate în luptă. Se vor organiza în urmă și alte armate. Acestea însă primează. Prin energie și eroism se cucerește și se menține stăpânirea asupra unei țări; nu prin mercantilism și lașitate; prin disciplină, sacrificiu și geniu propriu, nu prin considerațiuni de falsă umanitate, de menajeri interne și externe, de cocoloșire a străinului însinuant și viclean. Prin o politică de concesiuni perpetuăm conflictele; prin energie și afirmare neîndurată le distrugem în fașe.

Conducătorii Maramureșului, cari au dat dovadă de incapacitate patentă, vor trebui să fie cu toții înlăturați. Elemente născute a doua oară în neamul lor vor trebui să primenească toate instituțiile de stat. Numai această primenire radicală va putea fi începutul refacerii.

Toți pentru unul și unul pentru toți

După ce m'am întors de pe fostul câmp de război dela Daidâr, am vizitat școala primară, veche de 153 de ani, înființată la 1774 cu ardeleanul Rusu Șaru ca prim învățător și funcționând azi sub oblăduirea primarului Costea Gh. Chioroglu, descendent al vechilor cititori; și gimnaziul mixt, condus cu multă destoinicie de Dra Maria Dodun. — Copii de pescari, rău hrăniți, rău desvoltăți, atinși de boale pulmonare și pe cale de degenerare, stau alături de robuști și isteți copii de Macedonenii. Și am avut ocazia să constat aici un început de școală în genul preconizat de mine. Dra directoare a gimnaziului primește în condițiuni cât se poate de avantajoase, în internat, copii de peste Dunăre, pentru a îmbina o viață românească cu Macedonenii, cari nu sunt încă bine orientați în noua lor patrie, și cu pescarii oropșiți de soartă.

Așa se face regenerarea țării, amestecând elementele și completându-le unele prin altele. Macedonenii, cu oțelirea în luptă; ai noștri, cu adaptarea la mediu. Solidaritate desăvârșită: *Toți pentru unul și unul pentru toți.*

Iată cum se pregătesc armatele cari vor cuceri spiritualicește țara și vor ocupa mâine industria și comerțul: prin devotament, prin sacrificiu, prin eroism. Am avut dreptate când am afirmat într'unul din numerele trecute ale revistei: comerțul și industria de mâine, emanate din ordine morală, din sacrificiu și eroism, nu se vor putea compara cu comerțul și industria de azi, emanate din anarhie morală și neînchegate în viața intimă, spirituală, a națiunii. Numai „urmând căile Domnului” ne vom putea cuceri țara, o vom putea inzestra cu bogății incomparabile,

Când am spus că în Maramureș clasa conducătoare e absentă dela datorie, înstreinată și autoare a dezastrului existent, nu am înțeles că în această provincie nu sunt elemente clocotitoare de entuziasm, luptătoare pentru neamul lor. *Asemenea elemente sunt.* Altfel mie însumi nu mi s'ar fi aprins sângele și nu aș fi clocotit alături de ele de scârbă și revoltă. Dar aceste elemente sunt în situații umile și, în imposibilitate de a reacționa, față de păenjeniușul întins de sus până jos pentru a paraliza și zădărnici orice mișcare de regenerare națională.

Un guvern treaz și conștient de rolul lui, va trebui să purifice aparatul de stat din Maramureș și să organizeze de urgență armatele macedonene de ocupație, salvând ceea ce se mai poate salva din frumoasa țară a voevozilor de altă dată.

vom elimina elementele dizolvante, sau divergente, ne vom putea înmulți „ca nisipul mării”, vom putea sta strajă invicibilă la hotare, vom fi apți pentru orice război și vom expulza și extirpa orice spirit advers dinăuntru și dinafară.

Invit pe cititorii mei tineri să mediteze adânc asupra celor scrise în prezentul articol și-i trimit pentru completare la cele scrise în numărul anterior sub titlul „Macedonenii”. Să nu uităm ceea ce am spus acolo despre ei: „Sunt un material uman de o bogăție incomensurabilă, pe care nu-l putem lăsa să se piardă, nici să-l dăm în dar altor neamuri și cu care nu ne vom mai întâlni. Dacă nu am fost în stare să-i menținem pe plaiurile lor, atunci trebuie să le punem la dispoziție noi plaiuri. Enea a părăsit Troia, pentruca apoi să stea la baza legendară a nașterii Romei, dându-i suflul de viață cu care s'a întors mai târziu ca cuceritor în locurile părăsite. Principatele Române au fost tranșeele în cari s'au retras Românii cu 600 de ani în urmă, pentruca din ele să poată porni, când va sosi timpul, la refacerea Daciei Traiane. Acelas lucru trebuie făcut astăzi cu Macedonenii. Trebuie ca, prin ei și cu ajutorul lor, să ne săpăm tranșeele din cari să putem porni odată pentru recucerirea spirituală a teritoriilor cari au trăit altă dată sub acțiunea puternică a Acvilelor Romane.

Nu numai prezentul ne stă în față pentru îndrumare și salvare, ci și viitorul ce trebuie să pregătim neamului acestuia. Grea sarcină ne apasă pe umeri; nu mai e timp pentru mercantilism, parvenire și lașitate!

Latinitatea eroică crează eroi români

de Dr. ILIE DĂIANU

Nici nu ne dăm îndestul seamă de forța creatoare a latinității noastre. Unii ușurateci, sau instrăinați sufletește, zimbesc ironic auzind laudele ce i se aduc, alții bănuiesc de gânduri ascunse pe purtătorii de steag ai latinității. Vraja ce are asupra sufletului românesc idea de a fi de viță romană, se vede mai ales asupra celor ce au ajuns prin vitregia împrejurărilor la nenorocirea de a-și pierde conștiința națională, sau pe panta de a trece în tabără străină...

Exemplele vor lumina mai cu efect, ceea ce voiu să spun.

* * *

Un tânăr român, din familie nobilă dela începutul veacului trecut. Familia își trage obârșia din țara Chiorului, azi înglobată în județul Satu-Mare. Șomcuta-Mare era capitala acestui ținut istoric, din care ne-au venit multe personalități distinse. Părinții săi au ajuns în Sighetul Maramureșului, un cuib și mai primeidios pentru sufletul românesc. Spirit de îngâmfată nemeșie, ungurească sau ungurizată. În casă se mai vorbește și românește, afară însă, pe stradă și în societate, limba maghiară și tot cortegiul de forme ale culturii maghiare stăpânesc. Românul e privit cu dispreț și socotit slab neam de jobagi, nevrednici de soartă mai bună. Chiar și poporul țăran din Maramureș, de viță boerească vechie, cu graiu dulce și forme de viață arhaică românească era disprețuit. Tânărul băiat nici el nu știe bine, ce este și ce ar fi să fie român sau ungar? Școala ce urmează e străină. Profesorii sunt preoți călugări catolici, cari le vorbesc cu entuziasm de „eroii” națiunii maghiare. Ei înșiși, după fire și făptură, nu par a fi unguri de baștină. Numele îi arată mai curând nemți. Unul singur dintre ei, profesorul de latinească, le vorbește cu însufleține despre imperiul roman, Despre împărați și senatori, despre consuli și procursuli. Dorind a cultiva caracterul tinerelor odrasle, el le propune ca model figurile eroice ale poporului roman. Descrie plastic și frumos personalitățile, cari strălucesc în Analele Romei eterne și reliefează virtuțile lor, sacrificiul pentru patrie, care nu precupește nimica, nici chiar viața nu-și-o cruță, numai binele suprem, binele de obște, să fie servit.

— *Salus reipublicae, suprema lex!*

Intr'o bună zi, la o lecție a profesorului însuflețit de istoria poporului roman, când toți elevii rămân cutropiți de uimire ascultând pildele și faptele

bărbaților dela Roma, unul dintre ei, răpit de admirație, se ridică în picioare, și așteaptă să prindă o clipă potrivită de a întreba pe profesorul său.

Profesorul, neobicinuit cu astfel de atitudini, se oprește, și-l întreabă:

— Ce vrei Butyán...?

Băiețandru de 14 ani, se reculege și emoționat, dar foarte respectuos, zice:

— Aș vrea să știu, venerabile Domnule profesor, dacă se mai află undeva în lume vr'un urmaș al acelor oameni mari ai Romei numite veșnice...? Profesorul mulțumit și afectat de această spontană manifestație a admirației naive, care ar vrea să vadă numai de cât vr'un exemplar viu, coboritor al mărețelor figuri, ce le zugrăvise cu arta poeziei, plecându-și capul său, cu bucele încrețite, apoi ridicându-l radios, zise zimbitor, și apăsat!

— *Da!... Mai sunteți... voi... Românii... urmașii vechilor... Romani!!...*

Răspunsul neașteptat al profesorului, radios de bucurie, puse în și mai mare uimire întreagă clasa a III-a gimnasiului din Carei-Marii.

Se uitau unii la alții băiețandrii uimiți, dar se uitau mai ales la Butyan... care avu îndrăzneala să provoace acest uimitor răspuns.

Păreau pe altă lume. Ei adeseori cu dispreț tratau pe colegii lor români și acum profesorul cu toată autoritatea sa îi proclamă direcți coboritori și urmași ai Romanilor glorioși.

Cel mai incurcat era însuși îndrăznețul Ion Butean, băiatul dela Sighetul Maramureșului... care a avut curajul să puie profesorului său întrebarea.

El căzu, ca din ceriu, în banca de lemn, și se mira, că nu se cufundă în adâncul pământului... Că i se părea, că se învârte lumea cu el și-l va arunca undeva într'un abis... Își puse mâinile pe frunte, și-și strânse tâmplele în palme, își frecă ochii, ca dimineața, când se trezește la sunetul clopoțelului din somn, și nu-și poate da seamă e treaz sau visează numai...?

— Să fie adevărat? Se poate oare una ca asta? Că Românii, acești bieți valachi opincari și sărântoci, dintre cari mă trag și eu, să fie urmași ai marilor bărbați ai lumii, cari au fost Romanii, stăpânitori străluciți ai unei împărății, care în lume seamănă n'are?...?

Nu cumva oare călugărul acesta a voit să-și bată joc de mine, fiindcă mă știe și pe mine valach, ca ceilalți valachi din țara Oașului și din Chioar?

Indată ce ieși din școală, fără să-și dee seamă cum, el alergă să se dumirească și întreabă pe popa românesc, și pe alți domni mai bătrâni, pe care-i cunosc, că oare adevărat să fie ce le-a spus profesorul în clasă?...

Și toți îi spuseră, că așa este, că și ei au auzit despre acest lucru... Poate, că și profesorul, care le-a vorbit așa de cald despre Romani, și așa de curajos li-a spus, că Românii sunt urmașii Romanilor din Italia aduși aici,... poate că și el să fie vr'un pui de Român, care numai de dragul învățurii a intrat în mănăstire și s'a făcut călugăr catolic, ca să poată învăța despre străbunii și strămoșii Românilor acestora, atât de disprețuiți, acum.

Aceste vorbe i s'au vârit în suflet tinărului Buteanu și l-au schimbat cu desăvârșire. O bucurie nespūsă; o mândrie ne mai cunoscută, i-a cuprins sufletul. Era mai sprinten ca totdeauna; mai dragă în era cartea ca ori când și învăța mai cu pricepere, mai ușor, și mai limpede se simția la cap ca niciodată.

Ajuns, în vacanță, acasă el împărtași tatălui său descoperirea ce i s'a făcut și-l rugă, să-l dea pe viitor la o școală românească, că vrea să știe, să audă mai mult despre Românii, cari se trag dela Romani. Tatăl său rămase ca trăznit; iar mamă-sa, vitregă, — a doua soție a tatălui său, — isbucni ca o furie împotriva lui.

— Ce, vrei să te faci valach opincar? Tu băiat de „nemes ember?”

Și n-a mai avut zi bună, mai ales din partea mașterei sale. Resultatul fu, că, pentru începutul anului viitor, fu trimis la liceu tocmai la Zagreb, capitala Croației, să nu mai audă de Romani și să nu mai vadă valachi în ochi...

În capitala Croaților tinărul Ion Buteanu intră în altă lume. Învăța carte, și învăța limbi, dar uita românește. Pe unguri încă-i uită. Că de ei nu auzia pomenindu-se decât cu *hule* și injurături. Croații erau în primăvara vieții lor naționale. De Români se pomenia cu mai multă dragoste decât de unguri. Dar Români nu mai vedea. I se păreau așa de departe, parcă n'ar mai fi.

Într-o zi de vară însă o întâmplare făcu să dea peste doi români.

Era o adunare mare de popor. În mijlocul adunării, doi tineri clerici. Unul dintre ei vorbea cu multă oratorie, rând pe rând, în două limbi. Și vorbea cu știință cu avânt și cu mult spirit. După ce se sfârși adunarea, lumea se împrăștiă. Cei doi

clerici se porniră spre parcul orașului, spre „Maximir“. Un parc frumos, cu stejari uriași, ce-și desfăceau brațele largi, cu ramuri stufoase și umbroase. El îi urmăria cu o neînțeleasă atracție. Și cum se așezară pe o bancă, trecând pe la spatele lor, auzi un graiu dulce, pe care de mult nu-l mai auzise: românește. Nu era sigur, că el cam uitase limba maicei sale, care de mult se coborise în pământ, și-l lăsă orfan de dragostea maternă.

Se adresă atunci deadreptul tinerilor clerici, întrebându-i ce limbă vorbesc?

— Noi vorbim limba noastră maternă, răspunse cel mai vorbăreț, limba românească!

— Eu încă sunt român! — răspunse tinărul. Se prezentă, își povesti povestea, care l-a adus la Zagreb, și-și arată dorința de a învăța mai bine românește.

Tinerii clerici îi descoperiră, că ei sunt teologi de la Blaj, cari își urmează studiile în Viena, și au venit de vacanță, în excursie la Zagreb, să cunoască nițel Croația și pe Croați. Ca semn de bucurie și prietenie i-au dat niște cărți românești și petrecură toată ziua împreună, vorbindu-i de Blaj.

Absolvind liceul tinărul, nostru Buteanu se porni prin Bănat cu gândul să meargă la Blaj să cunoască și el capitala culturală a Românilor. Prin Bănat face cunoștință cu preoți români și le spune că merge la Blaj, să le spună frunțașilor de acolo cum s'au pornit Croații la luptă pentru a scăpa de stăpânirea ungurească și cum ar trebui să facă și Românii.

Preotul îl face atent, să bage de seamă, că Blăjenii sunt mari Români, îl vor lua ușor drept spion, și-l vor da afară.

După o călătorie de multe zile, în fine ajunge la Blaj. Era vacanță. Numai câți-va canonici și profesori găsește în orașelul dela Târnavă. Se prezintă și-și începe propaganda despre ceea ce fac Croații. Îl ascultă unii și alții, dar cam peste umăr. Unul dintre profesori, Ion Russu, profesor de geografie și autorul celebrelor volume „Icoana Pământului” — îl ia de oparte prieteneste, îl ascultă apoi, îi spune tot prieteneste:

— Fătul meu! Toate bune și frumoase cele ce ne spui de la Croați. Află însă, că stările dela noi sunt cu totul altele. Croații vor să-și conserve ceea ce au până astăzi. Noi din contră, avem să ne recâștigăm cele ce ne-au fost răpite de veacuri. Va veni timpul și pentru noi. Nici nu este departe. Să-l așteptăm pregătindu-ne serios, în liniște, fără mult șgomot. Iar d-ta, dacă vrei să reintri în sinul națiunii, esti bine venit. Dar dacă vrei să fii intradevăr folositor nației, du-te la Pesta, învață legile, că avem foarte multă trebuință de legiști. Dar caută să înveți

limba românească perfect, căci cine vrea să ajute Românilor trebuie neapărat să le vorbească în limba lor.

Omul blând, înalt și drept ca un steag, și dulce la vorbă, îl cuceri. Ii primi sfatul și părăsi Blajul cu o nouă hotărâre în suflet. Acestea se petreceau cam înainte cu o sută de ani.

După ce absolvi drepturile, și în Maramureș nu avu decât conflicte neprevăzute între renegații neamului său, el veni la Abrud, și, ajutat de vestitul Popa Balint, se făcu avocat în capitala țării Moților: Abrud.

În 1848 el se puse alături de Iancu. Ajunse prefectul Zărandului și tribun în oastea lui Iancu.

Aci și-a găsit sufletul lui trezit la românism, mediul ce și-l-a dorit. A trăit românește între Moți — și a murit vitejește, ca martir al revoluției din

1849. Căzut victimă a trădării lui Kossuth, prin Dra-goș, și executat mișelește de Hatvani, cu încălcarea cuvântului dat de Kossuth în numele națiunii maghiare, înainte de a muri, și-a aruncat punga cu galbeni la picioarele lui Hatvani, zicându-i:

— Luați punga cu bani, tâlharilor, că pentru asta vă luptați voi, nu pentru libertate!

Aceste momente din viața lui Ion Buteanu, martirul dela Josășel, ni le povestește prietenul său Eliseiu I. Armatu, un alt fost prefect al oștirea române din 1848, și prietin bun al lui în „Transilvania” din 1873.

Sunt momente dintr'o viață eroică, inspirată de latinitatea reinviată prin romanitate. Și câte nu mai sunt minunile făcute de mirajul latinității în viața Românilor...?

O campanie odioasă

„R. E.”

De câțva timp azistăm la o campanie asiduă dusă de o anumită gazetă contra d-lui Stelian Popescu, directorul Universului. Noi nu judecăm oamenii după acțiunile lor mărunte și nu intrăm în structura lor intimă. Noi judecăm pomul după roade și pe om după munca lui în viața publică și națională. Întrebarea pentru noi nu poate fi cari ar fi fost anumite greșeli sau scăderi ale unui om în diferitele epoci ale vieții lui. Dacă ne-am pune asemenea întrebări, nu știu câți, din cei ce formează azi, și au format în toate timpurile și locurile, falanga luptătorilor în ogorul binelui public, ar mai rămânea în picioare. Omul e un complex de ființe, cu tendințe, adesea, contradictorii. Nu ce-a greșit un om poate fi întrebarea, ci ce preponderază în ființa lui, ce realizează, sau a realizat în viața lui în virtutea acestei preponderanțe. A judeca altfel înseamnă a torpila o existență, este a întreprinde o operă odioasă.

Analiza scăderilor sau greșelilor unui om numai întru atât ar putea fi utilă, întrucât ar servi de mijloc pentru înlăturarea lor prin presiunea opiniei publice, pentruca, liberând omul de ele, să-l aruncăm liber și purificat și deci cu puteri înzecite, în lupta pentru promovarea marilor interese naționale. Deci, nu cu ură și cu invective, ci cu dragoste de frate, ar fi să procedăm, dacă asemenea cazuri s'ar prezenta. Și nu pentru distrugerea, ci pentru mântuirea

celui vizat. Cum am spus în articolul nostru program: cel ce nu iartă, nu poate fi un luptător în ogorul vieții publice. Marii înfăptuitori trebuie să aibă viziunea realității, care să-i facă să deosebească binele de rău. Iubirea, desinteresarea și solidaritatea stă la baza tuturor marilor înfăptuiri.

Noi știm un lucru: Stelian Popescu e în fruntea unei mari înfăptuiri. El a ridicat un stindard, cu care, pornind la luptă, a contribuit, poate, ca nimeni altul, la alimentarea și canalizarea acelu formidabil curent care tinde a regenera întreaga națiune. El și eminenții lui colaboratori au binemeritat, în cel mai mare grad, de la patrie și de la neamul lor. Trebuie să judecăm *sine ira et studio*. Omagiu și recunoștință suntem datori a aduce acestor oameni.

Dar ce urmăresc cei ce conduc campania? Urmăresc ei o purificare, pornesc ei din impulsul unui mare comandament etic sau național! Nu ne preocupă persoanele, ci semnificația lor.

N'avem decât să ne uităm la mijloacele de cari se servesc și la tovarășia în care se complac, pentruca să legăm la stâlpul infamiei pe ceice o conduc. Resorturile cari îi împing la acțiune le caracterizează ființa.

Departa de noi gândul de a atribui d-lui Stelian Popescu învinuirile ce i se aduce, în campania furibundă contra D-sale. Să presupunem însă că, el și tovarășii săi de luptă, au

toate scăderile din lume. Dar ori ce scădere nu poate echivala cu scăderea inadmisibilă și criminală de a sta alături de aceia cari sapă temelile edificiului național, de a face corp comun cu ei și de a le alimenta acțiunea de destrămare.

Unor asemenea oameni nu li se poate da ascultare. Și românul, care întreprinde o asemenea operă dovedește, că constituie o așchie uscată a neamului său și se elimină singur din complexul vieții naționale.

Un stindard național este ceva sfânt. Ni-mănuși nu-i e permis să-l clatine. Și cei ce-l ridică și îl poartă nu pot fi nici într'un fel atinși de ceice nu ridică și nu sunt în stare să ridice și să poarte asemenea stindarde. Campanii pot fi multe. Pentru un bun român o singură campanie poate fi; campania care le încadrează pe toate: *aceea care implică distrugerea dușmanilor neamului.*

Menirea dascălilor în momentul de față

de AT. MOTOĞNA

Școala, ca și Biserica, au o mare misiune. Mai ales într'un stat tânăr, ca al nostru, în care totul trebuie clădit din temelie.

Învățătorii rurali au o chemare ce s'ar putea numi sfântă. Pe umerii lor se reazimă viitorul neamului. De aceștia depinde progresul ori regresul națiunii.

Misiunea Școlii, la fel cu a Bisericii, este acea de conservare națională, de apărare și de promovare a intereselor naționale. Școala și Biserica, împreună, sunt stâlpii de căpetenie pe care se reazimă trăinicia ori căruși popor. Aceste așezăminte de ordine socială au să păstreze axa virtuală a intereselor țării și să se confunde cu scopul și aspirațiunile neamului, de unde și rolul lor de apărare, de zid împotriva a orice curente de destrămare națională, de santinele totdeauna cu ochiul treaz la păstrarea și apărarea avuției naționale, de orice fel ar fi aceasta.

Intr'altă ordine de idei vorbind, vom accentua că Școala și Biserica sunt și trebuie neșesit să fie în permanență scut al dreptății, al înțelegerii, al armoniei și solidarității sociale. De aci apoi și obligația celor cari oficiază în aceste instituții să se mențină în afară de frământările politice, despre cari nu-i neapărat trebuincios să dovedim că mai de grabă sunt piedici în potriua înțelegerii frățești, — înțelegere care singură poate determina acel năvalnic progres, după care cu toții jinduim cu nesă.

Declarăm dint'ru început că astfel punând problema, nu ne-am gândit să facem reproșuri celor cari slujesc la altarele Școlilor, ori Bisericilor. Cunoaștem străduința plină de suflet a preoților și învățătorilor pentru propășirea neamului, încât nici prin minte nu ne-ar putea trece să le aducem învinovățiri.

Iar ca să fim dreșți, vom preciza, că mai de grabă ne simșim cu toții vinovați, fiindcă încercând îndatoririle învățătorilor și preoților, nu le-am sporit în aceeaș măsură și mijloacele de acțiune. Căci e lesne de înțeles că orice acțiune necesită și mijloace, pe cari e sigur că slujitorii Școlilor și Bisericilor singuri nu și le pot procura.

Preoții și învățătorii de-alungul istoriei neamului nostru au făcut dovada destoiniciei și a spiritului lor de jertfă. Dar fără a ne referi la vremuri trecute, e locul să constatăm că și azi aceștia sunt oameni de mari sacrificii. Căci ce altceva înseamnă, decât apostolat, imensa activitate pe care o desvoltă învățătorii și preoții, cei mai slab retribuți dintre toți slujbașii publici. Vor veni însă timpuri, — trebuie să vină — când munca acestora va fi remunerată după cuviință, fiindcă e nedemn, atât pentru stat, cât și pentru neam, să nesocotească munca și drepturile unei legiuni de muncitori harnici și deosebit de folositori progresului românesc.

Revenind la subiectul scrierii de față, vom constata că învățătorii mai activează și pe terenul deșteptării naționale cu un elan și un spor de muncă, pentru cari îi apreciem cât nu se poate spune. Asemenea avem cele mai bune cuvinte către învățătorime pentru silințele ce-și dau pentru ridicarea și cultivarea masselor cetățenești, prin întărirea caracterelor, prin deprinderea cu omenia, cu spiritul de îndatorire și sociabilitate. Aceeaș recunoștință, pentru îndemânarea cu care dascălii satelor activează în toate locurile unde se cere o mână de ajutor pricepută. Astfel aceștia și-au găsit un imens câmp de activitate într'u reintroducerea portului și datinelor strămoșești, pentru redeșteptarea

națională și mai ales pentru îndrumarea mase-
lor în scopul de a cuceri locurile pe cari în
mod nedrept le dețin alții, decât românii. Și
n'am amintit entuziasmul cu care învățătorii
țin recordul tuturor acțiunilor menite să ne ducă
la un pas de progres, cum sunt străjeria, pregăti-
rea premilitară, cooperarea, raționalizarea agri-
culturii, înzdrăvenirea populației prin măsuri de
protecție igienico-sanitare și alte inițiative ce ur-
măresc ridicarea satelor și prin acestea a patriei.

În satele noastre, învățătorii, în deosebi,
sunt cei mai de seamă factori de progres so-
cial. Dovedește aceasta activitatea lor școlară
și extra-școlară, bibliotecile publice pe cari le-au
înființat, asociațiile culturale, economice, indu-
striale, comerciale, organizațiile de educație fi-
zică, de sănătate publică, atelierele practice și
năzuințe de alte feluri, toate urmărind un sin-
gur scop: ridicarea plugărimii la cultură și prin
aceasta la bună stare materială.

Realizarea idealului nostru național este în
mare parte opera învățătorimii. Consolidarea
patriei întregite câtă să fie tot opera dascălilor.
În mâinile, în mintea, în sufletul și în inimile

lor stă consolidarea țării, prosperarea și întări-
rea ei, pentruca nimeni și prin nimic să n'o
poată slăbi.

Încă multe racile subminează la temelie
țării. Multe și de multe feluri. Singuri învăță-
torii pot întreprinde acțiuni de îndreptare sor-
tite să izbândească. Ca Români, cari își iubesc
țara, aceștia au datoria să pună și de data asta
toată truda de trebuință și tot sufletul lor la
îndreptarea relelor cari ne păgubesc.

Avem credința că învățătorii, ca întotdea-
una, nu vor lipsi dela postul de datorie. Strâm-
torăți de nevoi, cum suntem, puși la grele în-
cerări de acei cari caută cu toate mijloacele
să ne prăpădească, învățătorimea are încă un
prilej de a-și afirma puterea sa de neînving
stăvilă împotriva pericolelor amenințatoare. Pen-
tru aceasta dascălul va trebui să-și mobilizeze
toate puterile lor fizice și spirituale, pentru în-
lăturarea primejdiilor cari pot să ne compro-
mită existența națională. — Această mobilizare
va trebui să răspundă în primul rând ofensivei
minorității maghiare, ce, se afirmă stăruitor și
obraznic.

Jidanii ne sugrumă clasa de mijloc românească!

de ST. PENEȘ
Secretarul Centralei Reuniunilor

Motto: Țara trebuie să fie a aceluia care a făurit-o
care a apărut-o, care o susține, și care o
va apăra în caz de război!

Cine alții decât strămoșii românului, au fost
acea care au făurit și apărut, cu prețul vieții și
sângelui lor, scumpa noastră *Țară Românească*?
Cine muncește cu sudori de sânge pământul acestei
țări? Cine formează elementul alcătuitor de stat și
cine va face zid, cu pieptul său la hotarele țării,
atunci când vrășmașul se va ridica împotriva țării,
noastre? Cine altul, decât singur Românul, și nime-
nea, altul! Românul a făurit, Românul a apărut,
Românul susține, și Românul va apăra cu prețul
vieții sale Țara Românească!

Dacă la jertfă, la muncă, la sarcini și la sacri-
ficii Românul ocupă locul întâi, este drept, logic și
echitabil, ca la beneficii, la favoruri și la privilegii
el Românul să fie, nu coada, ci delăturat și con-
damnat să moară de foame în propria lui țară?

Pentru ca să nu se spună, că exagerez, voi
lăsa să vorbească cifrele statisticilor culese de oameni,
car văzând situația nemaipomenită în care se
găsește clasa de mijloc, de limba și legea româ-

nească, au cercetat realitatea și au alcătuit statistica
de care ne ocupăm — Dl. Dr. Ilie Rădulescu direc-
torul ziarului „Porunca Vremii”, a publicat o astfel
de statistică, — din care spicuim ce ne interesează.

Pământul, deși este muncit de Români în pro-
porție de 85 la sută, rodul lui, evaluat la 17 miliarde
de Lei, este pus în circulație, și comercializat însă, în
mare măsură, de jidani, care beneficiază de câștigu-
rile rezultate din vânzare și de premiile de export,
de prezent 7 mii Lei la vagonul de grâu exportat.
Comercianți de cereale sunt în țară 1600, din care
1300 streini. Exportatori de cereale sunt 562, din
care numai 57 sunt români. Aceștia, deși ca număr
reprezintă 10%, ca putere de capital și cifră de afaceri
abia represintă 5% față de neromâni. Exploatarea
de păduri, și comerțul de animale, asemenea este în
mâna jidanilor în proporție de 90 la sută.

Comerțul în general numără 716 mii de suflete,
din care 531 de mii sau 74 la sută sunt jidani. Bene-
ficiul din comerț este evaluat la 35,800 miliarde de

Lei, din care revin evreilor 30,100 miliarde de Lei. Importul și exportul este deținut de jidani în proporție de 91 la sută cu un beneficiu de 3,200 miliarde de Lei. Comerțul de medicamente este deținut de jidani în proporție de 98 la sută cu 1.800 miliarde de Lei beneficiu. (N.R. Direcțiunea contingentării respinge cererile Românilor, dar aprobă integral pe ale jidanilor). Din 232 mii cărciumari, câți sunt în țară, 174,500 sunt jidani cu un beneficiu de 3,800 miliarde de Lei, reprezentând otrava cu care ne distrug neamul. Comerțul de cărți este 92 la sută în mâna jidanilor. Comerțul de bancă, de transporturi, agenturi, comision este la fel în mâna jidanilor în proporție de 90 la sută.

Marile concesiuni, de distribuirea tutunului și derivatelor, a timbrelor, hârtiilor timbrate, a chibriturilor, a alcoolului, sunt exploatate de jidani.

Industria și meseriile, deși ca număr sunt deținute de jidani în proporție de 84 la sută; ca forță motrice, capital și cifră de afaceri, proporția elementului jidovesc crește până la 90 la sută, alte minorități mai dețin 5 la sută, iar Românilor le rămâne restul de 5 la sută.

Creditele Băncii Naționale sunt acordate în majoritate absolută evreilor dela cari a luat și portofoliile putrede.

Unde mai pui cartelurile și convențiile cari sunt deținute, dirijate și exploatate de jidani?

Cine din neamul românesc, nu vede, chiar dacă este orb, că clasa mijlocie românească este aproape neexistentă, fiind sugrumată de jidanii lacomi și hrăpăreți, protejați de funcționarii inconstienți și venali, ocrotiți de legile anume redactate, ca să îngenuncheze pe români?

Situația socială a neamului românesc rezultată din cifrele statistice de mai sus, este mai mult decât catastrofală, și a ajuns la limita răbdării. *Nația românească, făuritoare, susținătoare a statului român, nu mai poate tolera, ca spionii, trădătorii și jefuitorii din marele război, să fie beneficiarii tuturor bogățiilor țării iar Români, să le fie robi, nedreptățiți, flămânziți, protestatari în propria lor țară!*

Strigătul de alarmă este dat de mult. Centrala Reuniunilor de meseriași, comercianți și muncitori români, singura reprezentanță legală a clasei de mijloc românești, încă dela constituire, — 20 Mai 1934 cere cu stăruință legiferarea primatului muncii românești, — cere ca furniturile, lucrările publice și creditele ieftine ale Băncii Naționale, să fie date cel puțin în proporția de 85 la sută comercianților și meseriașilor de limba și legea românească. Trebuie schimbat articolul 133 din constituție, trebuie înlocuită legea pentru dobândirea naționalității române din 1924, cu o lege pentru dobândirea cetățeniei române.

Trebuie ca elementul românesc din comerț, meserii și muncă, să fie ocrotit, sprijinit și preferat față de neromâni. Trebuie făcută exproprierea urbană, așa cum s'a făcut exproprierea rurală, ca o măsură de dreptate socială.

Înalt Preasfințitul Patriarh al României, Dr. Miron Cristea a scris în „Universul”: *„Sunt orașe și ținuturi întregi, unde nimic nu mai este românesc, decât sărăcia, mizeria cea mai neagră, umbra spinului, la ușa creștinului”. Iți vine să plângi de mila bietului popor român, căruia îi stoarce și măduva din oase. A ne apăra este o datorie națională și patriotică, iar nu antisemitism!”*

Cerem concursul presei naționaliste și al marelui public românesc. Le cerem să-și îndrepte privirile și acțiunea în favorul clasei de mijloc de limba și legea românească, care trebuie sporită și întărită pentru a romaniza orașele noastre înstreinate și pentru a scoate poporul român din robia economică în care se sbate, pentru a-și realiza idealul: România a Românilor.

„În viitor nu vor mai eși la suprafață, nici atleți ai sofisticii, nici mistificatori de drumul mare, nici agenți electorali, nici spirite mercantile, nici marii stăpânitori și exploatatori înotând în ierarhia aparentă; ci, apostoli cari să cheme la viață, la idealuri curate, masele și pe reprezentanții lor“.

„Noi am putut sau nu să fim eroi în războiul cel mare. Adevărații eroi vor fi cei din timpul de pace, eroii generațiilor viitoare. Eroii aceștia apar în toate timpurile de mari prefaceri. Acesta e și scopul ce urmărește cartea aceasta. Deaceea se adresează în primul rând generațiilor viitoare. Ea nu urmărește de cât făurirea credinței adânci, inocularea idealului cald, al eroismului irezistibil, care să ducă la mari înfăptuiri spirituale în toate straturile poporului din care facem parte“.

(Din „Spirit și Materie” de I. Colfescu-Delaturda)

„În viața popoarelor contează forța lor morală, iar nu cea brutală; în dezvoltarea lor în cursul istoriei, totul este datorit acestei forțe morale, iar nu deslănțuirii instințelor primitive.

(Din „Viața Morală a Popoarelor” de I. C. Delaturda).

Ofensiva comerțului național

de GEORGE FREAMĂT

Vom porni cuvântul nostru din brazda de foc a „României Eroice”, dela început, cu orgoliul și sentimentul că cele spuse de directorul nostru dela primul număr și apoi repetate în celelalte trei și cele cuprinse în volumul „Război și Civilizație” care a stârnit o adevărată panică în rândurile partidelor democrate în jurul anului 1923, când generațiile de atunci își fundamentau crezul în dinamica și dialectica cărții d-lui I. Colfescu-Delaturda, ca și ideologia desvoltată în „Spirit și Materie”, care este biblia timpului prin care trecem, se verifică acum magnific prin acțiunea întreprinsă de mișcarea legionară, din inspirația iluminată și providențială a șefului ei dl. Corneliu Zelea-Codreanu. Și anume, s'a risipit ca o comandă ordinul Căpitanului înspre toate zărilor României, cu adânci rezonanțe în masele populare, și cu misiunea să se organizeze „batalioanele de asalt” ale noii unități legionare: „Comerțul legionar”, batalioane cari încadrate în dimensiunile unei severe educații și discipline în spirit de corectitudine, capacitate și dreptate, să ocupe comerțul și industria autohtonă sufocate de străini.

Este primul pas ce se face în această direcție, primul impuls ce se dă unui vechi deziderat național pe care dintr'o imbecilitate perfidă și cointeresată, politicienii perindați pela cârma țării l-au ignorat și l-au stârnit din rădăcini atunci când se întrezărea în „naivitatea” unor vizionari cari purtau în ochi furtuna unui alt viitor și în suflet rana permanent deschisă a unei alte României.

Deci abea după zece ani de autentică și dramatică existență legionară și de aproximativă existență națională, se profilează pe zarea realităților noastre dureroase, semnul salvator și concret al unei abstracțiuni care până mai eri ne încânta imaginația cu formule sterpe și inoperante.

Fapt este că, mai nou, deși toată proverbiala noastră toleranță și ospitalitate și-a mobilizat indignarea în proteste și anchete, totuși nu s'a făcut nimic. Marele nostru păcat și am putea spune iremediabilul, ne-a paralizat pentru nu știu câtă vreme elanul unei formidabile depășiri, așa încât rezolvarea problemei evreești,

va rămâne și pe mai departe o „nebuie” încolțită în mintea noastră a tuturor. Teoretizăm și pentrucă nu suntem capabili să facem totul la un anumit moment, ne mulțumim cu formule; dialectizăm, iar la sfârșit ne alegem cu nimic.

Un mare om politic al mișcării noastre de dreapta care și-a lichidat într'un mod impresionant trecutul său democrat, bântuit acum de deprimante decepții, a aruncat peste bord toată fandoseala intelectuală, și, pătruns de necesitatea unei masive acțiuni și a unei ofensive pe teren, ne-a împărtășit într'o tristă și melancolică convorbire că până la sfârșit vom rata și cea din urmă posibilitate de a ne ridica peste meschinăriile timpului. Și poate că mulți au crezut și cred la fel.

Iată, însă, că lucrurile acestea sunt acum brutal desmințite. Căpitanul a stârnit freamăt verde în cetina brazilor lui și a pus bazele materiale ale viitoarei României. Cu alte cuvinte ne-a dat o certitudine. O certitudine din legitimarea căreia se ridică viguroasă credința că ceasul descătușării a bătut.

După fundamentarea ideologiei legionare, care a dat până acum spirite de vaste armonii și sinteze spirituale, grefate pe fondul inalterabil al substanțialității noastre etnice, Legiunea își angajează cadrele în focul decisivei bătălii. Primul atac s'a produs în înstrăinatul și pierdutul oraș București, unde pe strada Imprimeriei cooperativa legionară își ține larg deschise porțile, unde oamenii intră cu focul credinței în ochi și cu o nestăpănită curiozitate de a vedea și de a se convinge. Cele ce se vorbesc despre acțiunea legionară care tinde să-și extindă efectele-i în întreaga livadă a comerțului și industriei noastre, entuziasmează, uimesc! Și cu câtă hotărâre și simplitate a rezolvat Căpitanul problema mării noastre dureri. Cu câtă sobrietate și încredere a dat ordinul de zi prin care se afirmă o virtute și se stigmatizează o pângărire!

Trăim timpuri de fabulă și baladă. Legionarii au „suflet cât un munte”. Capitalul se strânge din rugină și risipă. Lângă noi, în umbră, se petrec lucruri cruciale cari angajează Patria pe verticala destinului etnic firesc

și elementar. Orice ignorare sau comentariu ofensează.

De aceea „România Eroică”, nu caută logica și nici justificarea faptelor, ci se integrează în avalanșa lor. Anchetele directoru-

lui nostru și inițiativa de a organiza de pe baricada noastră nuclee afiliate marelui ofensive de cucerire pe teren economic a unor redute tâlhărite de venetici, omagiază prin fapte lupta verde pornită din strada Imprimeriei.

Secuii nu sunt Unguri

de I. C. SUCEVEANU

Citind documentatele articole din „România Eroică” No. 1 „Secuii nu sunt Unguri” al d-lui Stefan Meteș și No. 2 „Secuii nu sunt Maghiari” al d-lui Dr. Ilie Dăianu, mi-a venit gândul că acest subiect ar umplea un mare gol în scrisul românesc dacă ar fi mereu alimentat și întreținut ca o candelă aprinsă, până când vor înțelege și oficialii noștri, că sunt pe drum greșit, atunci când îi tratează pe Secui ca pe Unguri, neluând măsuri grabnice și cu efect ca această nație, care formează o minoritate aparte în Ardealul Românesc, și care în mare parte este compusă din Români secuizați, să fie readusă la matcă, nu prin mijloace nepermise, nu prin tortură — specificul ungarilor — ci prin lumină și convingere.

Subiectul acesta trebuie disecat și studiat pe toate fețele de către oameni competenți și de către deținătorii de documente străine încă marelui public românesc.

Rândurile de mai jos sunt isvorâte din impresiile ce le-am încercat, când (străin de locuri și limbă, deci fără patimă) am colindat județele secuizate pentru a înțelege mai bine o problemă vitală a Ardealului.

Citeam odată undeva că pe om nu-l poți înțelege niciodată mai bine ca la el acasă. Iată de ce Secuilor le poți fura toate tainele trecutului ducându-te la ei, în cetatea lor, în sărăcia și bogăția lor.

Traversând șoseaua Brașov—Sf.-Gheorghe—Gheorgheni—Sighișoara—Odorheiu sau Gheorgheni—Sovata—Tg.-Mureș, imediat ce ai ieșit din satele locuite de Români și Sași, ai impresia că te găsești în ținut curat românesc. Case din lemn după modelele din Muntenia sau Bucovina, oameni cu înfățișare plăcută, la porțile caselor cu moșnegi cari te chiamă par'că la sfat cu privirea, nume românești scrise pe ziduri (li s'a schimbat numai accentul și terminația.)

Abia când te împinge curiozitatea să intri în vorbă cu băștinașii, constați cu surprindere că ridică din umeri, când le vorbești românește. Nu le lipsește nici bunăvoința, nici plăcerea de a-ți răspunde, dar nu pot.

Vorbind însă limba maghiară, vei afla imediat că cei mai mulți din ei sunt români având nume

românești; le-au rămas din bătrâni basme românești, dar nu le pot spune de cât în ungurește, singura limbă ce le-a fost lăsată pentru a se înțelege între ei și cu stăpânirea.

Și atunci te încearcă deodată un sentiment de revoltă contra acelor cari sunt în măsură să readucă la matcă atâția frați pierduți, dar cari n'o fac, fie din necunoaștere, fie din nepăsare. Conștiința că puterile-ți proprii sunt prea mici pentru a le putea da o încurajare, a le însufla încredere în viitor, te face să suferi alături de ei, ca în fața unui bolnav hărăzit morții, și care-ți imploră un ajutor ce nu i-l poți oferi. Durerea îți este și mai mare însă când întâlnești sate unde nici copiii nu cunosc suficient limba românească. Cercetând vei afla că sunt învățători cari au tot interesul ca limba și istoria țării să fie cât mai puțin cunoscute, că alții, depunând prea mare zel în activitatea lor școlară și extrașcolară, au fost șicanați sau mutați în alte sate. Vei afla însă și sate, unde învățătorii se confundă cu interesele nației, în ciuda tuturor sfidărilor și amenințărilor din partea ungarilor, cari încă mai confundă interesele neamului secuiesc cu interesele lor proprii, sub oblăduirea unor politicieni certați cu sentimentul național. Rezultatele se văd numaidecât. O serbare din Iunie a. c. din Comuna Măghireni organizată de premilitari vorbește dela sine. Intreg satul în frunte cu primarul lui, cu drapel înflorit, cu școlari încolonați și împodobiți cu tricolor, cu învățătorii amestecați între țărani, cu muzică militară adusă dela oraș, cântând marșuri românești, au plecat la câmp. Aici dela tribuna înflorită s'a recitat, s'a cântat, s'a jucat teatru.

Un singur suflet, o singură simțire!

Dacă n'ar fi existat conștiința că sunt români, cetățenii dela Măghireni n'ar fi luat parte la o astfel de serbare, nici de frică nici sub efectul celor mai deșanțate propagande.

Așa dar în secuime noi n'avem nevoie de propagandă. Cunoașterea limbei românești este suficientă. Dar pe semne vrășmașii neamului știu aceasta și se opun. Au și reușit în parte. Locuitorii din secuime nu cunosc limba țării, limba strămoșilor lor, nici după

douăzeci de ani de stăpânire valahă. Cinste acelor care sunt la nivelul Măghirenilor.

Exceptând documente ca cele aduse de d-nii Meteș și Dr. Dăianu în numerele trecute ale revistei, dovada că Secuii nu sunt Unguri se poate face printr'o simplă observație la fața locului. Gospodării, obiceiuri, datini, basme și nume românești. Mai ales numele care n'au avut corespondențe în ungurește și cari au fost maghiarizate numai prin schimbarea lui „O” în „O” cu accent și a lui „C” în „K”.

Secuii nu sunt Unguri. O spun hrisoavele și cronicile, o spun martorii timpurilor trecute și documentele Voevodale, dar mai presus de toate o spun însși Secuii. (cei ce mai păstrează încă o conștiință a trecutului lor ca neam) I-am făcut noi Unguri, dintr'o neînțelegere a lucrurilor, printr'o grabă inexplicabilă în asemenea momente.

Cum am putut noi dărui Ungurilor o nație pe care cronicarii au separat-o totdeauna de aceștia? au considerat-o ca o minoritate alături de Sași? O nație care, prin așezarea ei ca într'o insulă cuprinzând trei județe, a luptat totdeauna contra încercărilor de asimilare a fostei stăpâniri.

Secuii, alături de Sași, trebuiesc tratați ca o nație aparte, cari n'au nimic comun cu Ungurii răzlețiți prin orașele ardelene, mânați din pustă de dorința de înbogățire, de aventură, sau trimiși anume ca să îngroașe o coloană de asupritori și de sămănători de dezbinare în poporul băștinaș.

Secuii, acest neam care se împotrivesc stăpânirii românești numai când este dus la rătăcire de către unii Unguri revizionisti necontrolați de autoritatea acestora; Secuii, cari au brăzdat istoria cu fapte și războaie alături de Valahi; Secuii al căror pământ n'are nimic comun cu pusta maghiară; Secuii a căror constituție fizică și sufletească se deosebește fundamental de cea ungurească; nu sunt Unguri.

Acest lucru este recunoscut chiar de vestiți istorici Unguri. Numai unora din conducătorii noștri bazați pe o suficiență de pregătire și înțelegere a păsurilor Neamului Românesc, care astăzi se vede greșită, le-a venit mai comod să-i declare pe Secui Unguri, tratându-i ca atare.

Astfel de greșeli se plătesc însă scump de către țara însăși. Deaceia trebuiesc reparate fără zăbavă. Se aude?

CRONICI

Intâlnirea Mussolini-Hittler

La încheierea numărului nostru în centrul atenției mondiale stă intâlnirea Duceului Mussolini cu Führer-ul Germaniei, Adolf Hittler.

Peste toate considerentele celorlalte, faptul ne dă tuturor semnalul luptei pentru eliminarea bolșevismului din Europa. Actul este de o importanță capitală și semnează o nouă epocă de pace și consolidare a omenirii în semnul civilizației de ordin spiritual, creștin și național. Munca constructivă, concepția patriotismului eroic, cu sacrificii pentru umanitatea dornică de pace ordonată, spre o viață de spiritualitate și bunăstare socială, iată ținta spre care dă indicațiuni această intâlnire a celor doi bărbați reprezentativi ai reacțiunii sufletului european contra barbariei asiatice ateiste și amorale — nenaționale, antinaționale și iudaizante.

Vom reveni în numărul viitor spre a aprecia faptul epocal, pentru care Ducele a părăsit Roma, — unde după legendă duc toate drumurile, — spre a-și lua drumul spre Berlin.

Cărți din Lagărul Legionar

Disciplină, Ideal, Sacrificiu

Sub acest aspect apar cărțile, apărute în ultimul timp, ce ne-au intrat în posesie din lagărul legionar. Spațiul nu ne permite ca să insistăm prea mult asupra lor. Fiecare e o comoară de fermentațiune spirituală, de gândire și de afirmațiune eroică românească. Citindu-le, printre șire zărești desenându-se la orizont România de mâine.

1. **Crez de Generație.** Ed. II. „Bucovina” București 1937, cu un cuvânt înainte de Corneliu Zelea Codreanu și o prefață de Nae Ionescu XIII+224 pagini, prețul 70 lei.

Este cartea ce ne-a lăsat moștenire eroul Vasile Marin. E cartea în care vibrează cu putere ideologia care a crescut odată cu mișcarea legionară, și care l-a determinat să moară eroic pe câmpul de bătaie din Spania. Numai citindu-o îți poți da seama de valoarea ei de luptă și de doctrină. Reproducem câteva pasagii caracteristice :

„O țară ca a noastră nu-și îngăduie disperarea civilizației, înainte de a fi realizat o cultură.

Și legionarismul va da pentru 500 de ani o cultură proprie nației acesteia.

Legionarul este omul care își trăește viața către

înăuntrul său, în opoziție cu „civilizații” predicatori ai materialismului istoric, cari trăiesc către afară.

Știm deasemeni că istoria nu se scrie cu pana muiată în cerneală de roze, iar drumul victoriei mari nu duce, niciodată, pe sub arcade înghirlandate.

Generația conducătoare de azi, ca și generațiile înaintașe, nu au fost capabile să le creeze. Le-a lipsit acel simț profund al eternului național, nu au avut rădăcini adânci în solul moral și fizic al realității românești, s'au bălbăit în ideologii streine de sufletul și mintea nației acesteia. S'au mulțumit să transporte prin împrumut o anumită formă de stat, au copiat instituții pe care națiunea nu le recunoștea, s'au introdus forme de civilizație pe care națiunea nu le dorea. Și astfel am ajuns să ne trezim acum, trăind o artificială viață de stat, confecționată din carton și beneficiară a efemeridelor civilizației. E timpul să tragem cortina, să dărâmăm decorul de carton și să curmăm pentru veșnicie farsa.

Prin glasul generației noastre, națiunea și-a spus dela o vreme răspicat cuvântul. Ea cere un stat al ei și este dornică să se afirme printr'o cultură de care să se mândrească. Cu jurământ, pe margini deschise de mormânt, pătați de sângele rănilor noastre, din pragul negrelor închisori, ne-am legat să-i împlinim comanda. Din flacăra aprinsă la 1922 de generația Căpitanului, ne-am aprins fiecare în suflet o luminiță care nu se va stinge până nu-i vom clădi națiunii un stat firesc și până nu o vom înlesni să strălucească printre celelalte popoare, prin cultura sa. Și aceasta se va întâmpla neîndoios, în cadrul statului național-creștin-românesc, legionar, de mâine.

Hotărît ceice scriu astfel calcă solid pe solul patriei și numai astfel de oameni pot pune cu sângele și viața lor temelile lumii celei noi, născută din spiritualitate, iar nu din materialism abject, ca aceia care se duce.

2. „Insemnări de pe front” de Nicolae Totu, Edit. Curierul Sibiu 1937, 136 pagini, 35 lei.

Este epopeea celor 7 legionari români în Spania. Acelaș spirit eroic de disciplină, de sacrificiu de purificare în ideal și de dispreț pentru viața materială, apare din rândurile scrise de Nicolae Totu:

„Pornim vijelioși în salturi într'o fugă nebună, rândurile se răresc, gloanțele văjâe, se înfig lângă noi. Singura noastră grijă, e să nu rămânem în urmă, să nu creadă spaniolii că am putea șovăi o clipă. Fuga însă este nebunească. Cădem jos fără respirație. Plămânul refuză să mai funcționeze. O gură de apă și iar înainte. Blestemată să fie arătura care ne îngreuiază fuga. Piciorul nu are sprijin, iar de pe liziere mitralierele toacă într'una”.

Alături de eroismul încadrat în creștinism și imbibat cu năzuințele spre purificare și perfecționare a sufletului omenesc, apar practicile odioase ale bolșevicilor:

„Nu mai vorbesc de chinurile degradatoare la care sunt supuși prizonierii noștri de către comuniști, la anumite practici murdare ce se termină cu amputarea organelor genitale, ce sunt date să fie mâncate de victimă. Desfacerea cutiei craniene, în

care se mestecă cu un băț. Victima moare în chinuri grozave, apoi se urinează pe creier. Aici au găsit jidanii loc liber fantaziei lor bolnăvicioase și a prescripțiilor talmudice.

Copiii nobililor și ai oamenilor cu stare, slujesc jidanilor de metrese. Copiii de 7—8 ani sunt luați dela familiile lor care, îngrozite de frică și îndobitociți de foame, nu mai opun nici o rezistență. Sunt prostituați întâi de șefii jidani, apoi sunt dați soldaților beți și în special soldaților ruși din Mancuria, care după ce termină violarea, îi omoară într'un mod îngrozitor”.

3. **Crucificații.** Zilele trăite pe frontul Spaniei — de Bănică Dobre, București, Tip. Copuzeanu 1937, 119 pagini, 35 lei.

Iată cum descrie Bănică Dobre o scenă de pe frontul de luptă, pe când cei 7 legionari lucrau la tranșee sub ploaie de obuze:

„Marin, făcea uneori spirite și calambururi cari ne făceau să uităm multe din privațiunile pe cari frontul ni le impunea.

El îi spunea lui Moța „Ionică simbolistul” indicând prin aceasta echipa de legionari pe care simbolic o adusese în Spania: MOȚA. Din timp în timp lăsam târnăcoapele jos și cântam chiuind și producând admirația portughezilor, spaniolilor și a maurilor, înfrățiți cu noi în lupta pentru acelaș ideal: „Șuflecată până'n brâu”, „mândrulița mea”, și „cântece legionare”.

Citând cele scrise de Bănică Dobre, nu mă pot reține de a nu reda unele amintiri despre el. Am avut ocazia să văd „Dreptatea Socială” în plin exercițiu față de acest orfan de război. Inima lui largă și anima lui de erou l-au făcut de timpuriu să ia contact cu această dreptate. Parcă îl văd ca minor luând, cu rizicul pierderii libertății și viitorului lui, apărarea celor năpăstuiți, într'o lume întunecată care nu pricepea astfel de gesturi. Impărtașia și el soarta orfanilor de război, crescuți în mizerie, față de înbuibarea acelora cari au acaparat între timp bunurile sociale, exploatând cadavrele celor rămași pe câmpurile de bătae pentru neamul și țara lor: „Dreptate socială”; câtă ironie pentru ceice nu pricep rostul profund al lucrurilor!

Mai târziu Bănică Dobre, împreună cu un alt brav fiu al neamului, de pe valea Mureșului, îmi vine la parchet arestat. Crima lor era că au mers în propagandă legionară pe sate. Am fost impresionat de focul sacru care emana din ființa lor. Le-am comunicat că, față de cele constatate de jandarmi, sunt nevoit a-i declara arestați. Mi-au răspuns cu resemnare: — „D-le Procuror, dacă așa vrea legea, noi nu putem decât să ne supunem”. Față de acest răspuns, față de atitudinea lor umilă și respectuoasă, față de sacrificiile și eroismul ce reeșia din cei 300 km. făcuți pe jos, fără mijloace de existență, nu m'am putut reține în atitudinea rigidă oficială, m'au podidit lacrimile, m'am sculat de la locul meu, i-am îmbrățișat pe amândoi ca pe niște copii iubiți și le-am spus: — Bine, măi copii, cum pot eu să arestez niște fii atât de bravi ai neamului. Intențiile califică pe om,

mobilele cari îl împing la acțiune. Inima și sufletul, vostru vă scoate din comun și vă pune în rândul celor mai aleși fii ai acestui popor. Voi îmi sunteți cei mai dragi copii și nu vă pot aresta. — Și cu aceste cuvinte i-am spus în libertate.

Așa am cunoscut eu pe Bănică Dobre. El apare același din micul volum ce a publicat. — Astfel apar legionarii în lupta aprigă pe care au inițiat-o pentru regenerarea patriei lor. Am reprodus episodul, pentru că el caracterizează pe erou.

4. O carte de înaltă valoare, este aceia a lui Ion Banea:

„Căpitanul”, Ediția a II-a Sibiu, 1927, Editura „Totul pentru Țară”, 143 pagini, 30 lei. E un portret reușit, pe care autoul îl face conducătorului partidului „Totul pentru Țară”. Acest portret se confundă cu epopeea vieții legionare polarizate în conducătorul suprem și trăită de fie care legionar în parte. Cartea nu se poate decât citi, nu reproduce, pentru că e pe bază de fapte, nu de vorbe.

Totuș, pentru a evoca o întreagă lume de gânduri, simțiri și fapte eroice, nu ne putem abține de a nu reproduce caracterizarea făcută de D-l Liviu Rusu, reprodusă în text despre cântecele legionare:

„Cântecele legionare inaugurează o epocă nouă a României, de curaj, de realizare istorică. Țara întreagă începe să răsune de cântece legionare. Vara în tabere, în marșuri prin munți și sate, călătorul le poate înregistra ca un netăgăduit semn de renaștere a neamului, ca o pregătire de luptă. *Cântecul legionar ține trează în conștiința tineretului acestei țări imaginea de peste timpuri a Căpitanului*”.

Pentru viitor cântecul legionar, va păstra, încrustat în legendă, chipul Căpitanului”.

Pentru importanța lui dinamică redăm și cântecul legionar „Haiducesc”, ce i s'a închinat:

*S'a deșteptat în mine dorul iară,
De-a hoinări ca'n vremuri prin păduri,
Cu ochii ațintiți spre munții suri,
Cântând din frunză'n fiecare seară.*

*Hai, murgule, să ne pornim prin țară,
Netemători ca voinicii panduri,
Ca doi haiduci cu prăzile'n coburi,
Prin luncile pustii cu frunză rară.*

*Acelaș dor s'a deșteptat în mine,
Să rătăcesc pe câmpurile pline
Cu flori de sânziană și cicoare.*

*Să uit amarul vieții care doare,
Să chiui și să strig moldoveneste,
Cântând ca'n vremea veche, haiducesțe.*

A. G. DELAFĂNTĂNELE.

Cu asemenea oameni, animați de asemenea idealuri, se poate în adevăr porni la război, fără teamă de a recolta Turtucăi.

5. **Cuiburi de Lumină.** Tipografia „Balogh” Satu-Mare, 72 pagini 50 lei. — Este micul volum de 29 poezii, al lui Valeriu Cârdu. Poeziile sunt scrise cu aceeaș vervă și avânt legionar, cași volumele de mai sus. Dăm câteva fragmente:

INSCRIȚIE PE O CĂRĂMIDĂ

Din lut frământ o cărămidă
Și suflet torn în inimă de lut
Că neamul meu e azi bătut
De vremi și ros de plămidă.

Sunt vesel, cânt și iar frământ.
Cu mine azi și cărămida cântă.
Spre zări pornește cald avânt
În melodii de muncă sfântă.

Zidesc senin, în clipa grea
Destin mai bun țaranului,
Eu cred în Legiunea mea
Și'n steaua Căpitanului.

Viața din Viață: două.
Și totuși una peste vreme.
Aș vrea acum, o lege nouă
Să aibă neamul care geme.

Indemn înscris în litere de foc,
Cu mână de cărămidar.
S'aducă țării zile de noroc,
Povestea mea de legionar.

Aștept și eu o primăvară
Să cânte val de flori prin luncă.
Știu: tabăra va fi o țară
Și țara tabără de muncă.

Din poezia: „În ziua sfântă, Doamne”:

Ne-ar fi scuipat automobilele parlamentare
Și oamenii crescuți în rău
Ne-ar fi închis.
A doua zi am fi dormit la închisoare —
Cum paragraful vremilor de azi ne spune —
Ca doi studenți înscriși în Legiune.
În urmă însă, Doamne, la o stână,
Ne-ar fi cântat ciobanul dac,
Tot cântece de vrajă din fluere de veac.
Și ospătați din sărăcia lui de munte,
Am fi pornit spre Țara Nouă.

Ca o caracterizare a spiritului ofensiv, dătător de viață, care animează pe autor, menționăm că el își încadrează poeziile în: *Reculegere, Închinare, Cin-stire, Legământ, pentru Sf. Jertfă a marilor Comandanți ai Învierii: Ioan I. Moța și Vasile Marin.*
E poetul vremilor cari vor fi.

6. 1933, așa se întitulează micul volum de poezii al lui Constantin Goga. Tipografia „Nicu D. Miloșescu” 1937 T.-Jiu, 47 pagini, 25 lei.

Acelaș accent protestatar față de lumea care este și acelaș avânt tineresc către lumea care va fi:
Fracment din poezia „Orfan”:

Mamă,
Dece plângi când vine primarul Onofrei,
Mare cât o bute de prune,
Să ne dea, dela Stat, patruzeci de lei
Pentru gaz și pentru sare
Și când cu glas de stăpân spune
Că tata a fost viteaz fără asemănare
Și și-a apărât țara în lupte la Jii?

În poezia „Glasul Nebun” găsim versuri ca aceștia:

Camarade,
Nu 'ntoarce brazda neputinții peste vreme;
Blesteme, mii de blesteme,
Pentru câți nu se ridică, când aud lutul cum geme !...

Sunt versuri începătoare. Dar verbul lor dă puternice perspective.

Din toate volumele pe cari le-am examinat ținește ideologia spiritualistă și dinamismul năvălitor, cari animează pe legionari, menită a reface din temelii această țară.

„Frontul Românesc” despre „Spirit și Materie”

Spre marea fericire a popoarelor lumii, cași a poporului din care facem parte, avem ocazia de a constata cu bucurie că ideologia spiritualistă pătrunde tot mai adânc în păturile conducătoare, punând stăpânire până și pe straturile largi ale popoarelor.

Astfel se explică primirea entuziastă ce s'a făcut revistei noastre, primirea entuziastă ce se face oricărei manifestări de ordin spiritualist și naționalist, precum și răsunetul ce a avut în toate cercurile trezite la viață, lucrarea directorului nostru „Spirit și Materie”.

Di Voicu Nițescu, fost ministru, a avut amabilitatea de a ne trimite în copie spre publicare, darea de seamă din „Frontul Românesc” făcută asupra acestei lucrări în No. 73 din 9 Iulie 1935. O reproducem, pentru că din ea rezultă ce gândește „Frontul Românesc” despre această carte și pentru că, mai presus de toate, cuprinsul acestei dări de seamă oglindește necesitatea profundă, pe care o simte pătura din ce în ce mai largă, trezită la naționalism și la viață a acestei țări, de a se îndruma spre unificare în aceeaș doctrină spiritualistă, care implică regenerarea neamului și a întregii omeniri:

Dăm cuvântul „Frontului Românesc”:

„Spirit și Materie. Eroismul în viața de stat” de Ion Colfescu-Delaturda.

Noi am putut sau nu să fim eroi în războiul cel mare. Adevărații eroi vor fi cei din timpul de pace, eroii generației viitoare.

Eroii aceștia apar în toate timpurile de mari prefaceri.

Acesta este și scopul ce urmărește cartea aceasta. De aceea ea se adresează în primul rând generațiilor viitoare. Ea nu urmărește decât făurirea credinței adânci, inocularea idealului cald, al eroismului irezistibil, care să ducă la mari înfăptuiri spirituale în toate straturile poporului din care facem parte.

Iată scopul, pe care îl urmărește importanta operă ce poartă titlul de mai sus și care este scrisă de unul din slujbașii cei mai devotați ai justiției noastre.

În această carte autorul, examinând realitățile vremii, se ocupă de toate aspectele acestora și se silește să desprindă din ele învățăminte, pe cari se năzuește să le impună mai ales generației tinere.

D-lui Colfescu nu-i plac multe din așezămintele noastre politice și sociale.

Detestă partidele, la a căror bază „stau interesul de familie, de clan, de trib, de clică”. Și se întreabă „ale cui sunt aceste partide? Ale țării? Nu! Sunt partidele unor coterii rămase din alte vremuri; ele reprezintă o lume care nu mai este, reprezintă infiltrațiuni străine. Ele s'au sădit ca o buruiiană rea pe trupul poporului român, cu care nu au nimic comun”.

„Ele seamănă și pregătesc anarhia în masele largi ale poporului. Autoritatea statului este săpată în modul cel mai grav”.

Vorbind de setea, cu care partidele aleargă după putere, autorul arată că aceasta dovedește „cât de intens trăește lumea veche în aceste partide”.

Și, adaugă că „este în adevăr delicios să vezi pe reprezentanții claselor de curând chemate la viața politică, făcând pe potenții aristocrați. Spiritul de imitație trăește în ei, spirit care, în lipsă de viață spirituală, împinge o lume întreagă în contra propriilor ei principii, în contra propriei ei rațiuni de a fi. Sunt reprezentanții sclavilor de ieri cari îmbracă armura medievală a războinicilor și se împăunează cu toată aparența claselor dispărute...; pregătirea lor spirituală nu este făcută...”

Ocupându-se de programele de guvernământ ale partidelor, autorul spune: „sub masca programelor de guvernământ, toată țara e împânzită cu o fină țesătură de interese meschine, ținute la suprafață de cele mai dizolvante elemente sociale”.

Vorbind de lipsa de pregătire politică a cetățenilor și de înclinarea acestora de a-și croi idoli din politicieni nepregătiți, simpliști, șireți și adeseori lipsiți de onestitate, d. Colfescu arată că „popoarele care vor să progreseze nu pot trăi în lumea întunecată a idolilor de totfelul”.

După concepția d-sale „oamenii politici au rolul de a polariza sufletul național către aspirațiunile neamului în continuă devenire.

Ei nu sunt persoane fizice, ci spiritualitatea poporului, pe cale de obiectivare".

În ceea ce privește orașele, autorul cărții „Spirit și Materie” constată că „populațiunea orașelor din vechiul regat constituie numai o pătură exploatare, fără nicio legătură cu sufletul națiunii. Origina ei explică acest lucru. Populațiunile din care se trage pot să nu prezinte acest caracter la ele acasă. Grecii, albanezii, bulgarii și chiar levantinii, la ei acasă, pot avea un suflet devotat binelui public. Cei dela noi însă, nu pot fi devotați decât intereselor lor materiale.

Fără nicio legătură organică cu noua țară, expatriați numai pentru scopuri lucrative, tot aportul lor intelectual nu poate să servească și să se mobilizeze decât în scop de îmbogățire."

Deasemeni, în ceea ce privește orașele din nouile provincii, autorul arată că ele sunt străine sau înstrăinate. „De aci rezultă — conchide d. Colfescu — că numai masele compacte dela țară constituiesc geniul rasei, suflul unitar, virtual de mâine și rezervorul tuturor viitorilor conducători și îndrumători ai aspirațiilor naționale."

În ceea ce privește pe funcționari, magistratul dela Cluj spune: „trebuie să se știe că orice funcție nu e un avantaj pentru cei ce o ocupă, ci un sacrificiu pentru binele public... căci, nu funcția, ci viața interioară a celui ce o deține constituie valoarea... nu poate nimeni transmite ce nu are. Dacă profesorul trăește în banalitatea vieții, dacă el nu are focul sacru, viața spirituală care să-l ducă la eroism, el nu va putea transmite elevului decât informația cu privire la specialitatea sa.

Magistratul e dator să facă să domnească ordinea morală, pentru ca această ordine să poată înlesni canalizarea tuturor energiilor spirituale ale generațiilor, pentru valorificarea lor în progres și cultură.

Militarul veghează asupra disciplinei generale a națiunii, pentru a o prezenta în bloc în fața pericolelor.

E solidarizarea eroică a națiunii... Militarului, în afară de pregătirea lui informativă, științifică, îi trebuie eroismul spiritual, viața interioară, pe care trebuie să o transmită, pentru a însănătoși sufletul națiunii și pentru a o face capabilă de sacrificiul vieții pe altarul binelui comun, în momentele supreme. Acela care îndeplinește munca grea fizică are și el un mare rol în viață. El pregătește, creiază timpul disponibil al celui care va produce opera de artă sau științifică ce va polariza sufletul național. Păzitorul de ordine veghează ca națiunea să fie pusă la adăpost de elementele subversive, care ar putea să împiedice selecționarea valorilor spirituale, ierarhizarea energiilor și canalizarea lor pentru opera creație spirituală."

D. Ion Colfescu, constatând trista situație socială și politică în care se găsește țara noastră, crede că a sosit timpul înfăptuirii. Sufletul nostru național este încă virgin și susceptibil de modelare.

„Suntem, adaugă D-sa, la o mare răspântie a istoriei noastre, la o răspântie cu care nu ne vom mai întâlni. În labirintul acestei răspântii, nu putem fi conduși de elementele mercantilizate ale neamului și nici de elementele de import cari au putut să ne conducă până mai ieri".

Scopul principal pe care-l urmărește autorul în lucrarea sa este să determine formarea unui suflet unitar național sau, cum îi zice D-sa „anima națională, unitară".

Constatând că un alt spirit s'a creiat după război, D-sa întreabă: „A-l comprima nu înseamnă oare o crimă față de noi înșine?" Și adaugă: „și cei ce în statul nostru nu merg cu curentul, ci încearcă să meargă pe drumul desagregării, nu pot fi lăsați în acțiune. Noi toți cari am ieșit din moși strămoși din rândurile țărănimii și cari posedăm spiritualitatea timpului, suntem datori să luptăm pentru luminarea masselor, pentru punerea lor în valoare, și în drepturi".

În năzuința ce depune autorul de a redeștepta nația din marasmul în care se găsește și de a crea sufletul eroic unitar, de care noul stat român are nevoie pentru încheierea și prosperarea ei, autorul, care a adâncit și cunoaște mai bine ca mulți împrejurările sociale și politice din Ardeal, face o caldă pledoarie pentru contribuția acestuia la marea reformă națională.

„Ardealul — spune D-sa — e pregătit, prin calitățile și moștenirile lui, să determine și să conducă ultima și cea mai importantă renaștere națională".

În cele de mai sus am înfățișat aproape în întregime ideile înseși ale autorului asupra eforturilor pe cari atâția bărbați iubitori de neam și țară le fac pentru buna îndrumare, pentru salvarea acesteia.

Recomandăm opera d-lui Colfescu, mai ales tinerețului, dar și acelor mai în vârstă, pe cari o îndelungată experiență i-a convins că pe drumul de până acum nu se mai poate merge, că o lume nouă își desenează contururile la orizont și că toate energiile naționale trebuiesc contopite într'o voință unitară și puternică, capabilă de a crea acel suflet unic național pentru care autorul pledează în prodigioasa sa lucrare.

F. R.

„Efemeridele"

Am primit în zilele trecute un nou volum din „Efemeridele, însemnări și amintiri, 1908—1928" — ale d-lui Mariu Theodorian-Carada.

Nu-mi mai amintesc, când a apărut, înainte cu vr'o 10 ani, volumul anterior al acestor însemnări și amintiri ale autorului, care ține să le numească, — deci să le și socotească — efemeride, deși tocmai fiindcă sunt amintiri dintr'o epocă de 20 ani a vieții unui om bătrân, acum septuagenar, nu mi se par de o valoare așa efemeră. Din contră. Întru cât în această epocă cade și războiul mondial, care pentru noi este războiul de întregire a unității neamului, ca o carte de informație și izvor de informație, ia caracter documentar, de o valoare mult mai durabilă — decât spațiul unei zile — efemere. Poate că autorul vrea să fie modest, de aceea a dat scrisului său un titlu nepretențios. În colo, dacă vor fi întemeiate pe însemnări sau note zilnice ceea ce nu apare evident, și astfel nu se razimă numai pe memorie, de multe ori înșelătoare, și pentru oameni de cea mai bună, bunăcredință, aceste Efemeride pot servi istoriografului viitor, ca și bărbatului de stat, care va ține să se documenteze asupra trecutului,

Iată pentru ce țin să semnez apariția acestei cărți, de 176 pag., care costă 60 de lei, și se poate avea la autor, în București, Bdul Maria 68, și desigur, la librării. E tipărită frumos, pe hârtie fină, în tipografia mai rar întâlnită în astfel de publicațiuni: „Serafica” din Săbăoani, Jud. Roman, care însă, poate datorită distanței între autor și tipograf, a lăsat să se strecoare unele greșeli supărătoare, ca „constituție” în loc de „conștiinței” (p. 121) ș. a.

Autor al multor scrieri, coboritor dintr'un „neam de scriitori” și ziaristi, cum spune, la pag. 124, d. M. Th. Carada, fost avocat, fost senator, proprietar, de origină din Craiova, trăind însă mai mult în București, aproape de unchiul său Eug. Carada, și prin el, de Brătieni, a făcut multă vreme politică, în partidul liberal, apoi în cel conservator, puțin într'al poporului de sub șefia Mareșalului Averescu, a cunoscut lume multă și aleasă, sub cei trei regi ai României, deci are multe de spus, și le spune pe șleau, uneori cam grăbit, alte ori mai așezat, totdeauna interesant pentru cititorul iubitor de astfel de memorii, la cari mai adaugă și câteva documente și scrisori, în „Anexe”.

Înainte de războiu autorul a luat parte la așa numitul „războiu în biserică” care a durat mult timp, cam pe la 1908—1910, și a avut urmări și în epoca războiului mondial. Deci și asupra acelor zbuciumări interne, așa de regretabile mai ales între oamenii bisericești, cartea ne poate da orientări și informații.

Mai multe lucruri nouă, poate chiar inedite, aflăm asupra lui Al. Marghiloman, lângă care a fost multă vreme, până la sfârșitul vieții acestui distins, dar prea puțin norocos, bărbat de stat al României. Tendința autorului, prin mâinile căruia au trecut multe fire politice, pare să fi fost nobila împăcare a celor două mari spirite contemporane, pe cari soarta i-a pus în tabere adverse, Marghiloman și Ionel C. Brătianu. Soarta tragică a vremilor nu ne-a dat acest dorit spectacol, pentru a fi concretizat adevărul ce-l spune lapidar autorul, într'un loc:

„Cine nu știe ierta, să nu facă politică. Dumnezeu stă împotriva răsbunării și răsbunătorilor!” (p. 79).

Nu poate fi scopul acestor rânduri resumarea cărții, ce o semnez. Dar câteva lucruri surprinzătoare strigă din paginile ei, cari o fac chiar senzațională. Nici acestea nu le voiu releva, fiindcă vreau să rezerv celor ce se interesează plăcerea de a le descoperi în paginile cărții. Numai ca pregustare amintesc că a fost un moment, când regele Ferdinand a voit să-l facă pe Amos Frâncu ministru de finanțe, ca apoi să fie el însărcinat cu formarea unui alt guvern.

„Înainte de a se duce la Cotroceni (în audiență) a fost pe la mine, — zice autorul la pag. 96. Chiar eu, cu automobilul meu l-am condus la Cotroceni”.

De asemeni are aierul unei noutăți neștiute, că dacă nu cădea guvernul Vaida, în 1920, când președintele consiliului se găsea la Londra, Marghiloman avea să între el în cabinetul Vaida, ca min. de finanțe.

Și multe alte senzații de acestea găsește cititorul în aparent modestele „Elimeride”. **Dr. I. D.**

O revistă veterană: „Convorbiri Literare”

Cu anul în curs vechia revistă a „Junimei”, care a înscris epocă de renaștere în literatura românească, a intrat în anul al 70-lea al existenței sale. Un fapt, cu care nu se poate lăuda nici o revistă românească. Doar „Gazeta Transilvaniei”, care împlinește 100 ani de existență, se poate prevala de un titlu analog, pe tărâmul publicisticii românești. Fiecare pe terenul său au binemeritat dela cultura românească. Dar, întru cât preocupările unei reviste sunt de ordin mai superior, mai permanent, privind chestiunile de viață ale neamului mai aproape, sub specie *aeternitatis*, actul de persistență al Convorbirilor, cari se țin la același nivel de îndrumătoare, critică și creatoare, ia caracter de eroism, cu atât mai mult, că, după războiu curentul masselor se coboară tot mai mult spre efemerul trecător al ziaristicii ușoare, de senzație fără sens, și de pasional, fără pasiunea creației înălțătoare de spirit.

Numărul festiv, cu care noua direcțiune a revistei, de sub conducerea d-lui Prof. Al. Tzigara Samurcaș, a ținut să sărbătorească intrarea în al 70-lea an al Convorbirilor, a luat dimensiuni vrednice de momentul istoric, aproape 430 pagini. Un adevărat volum monumental, mare nu numai prin masivitatea, ci și prin calitatea și varietatea chestiunilor tratate de atâți și atât de iluștri autori printre cari: M. Sa Regina Maria, A. C. Cuza, S. Mehedinți, O. Goga, C. Meissner, Mih. Negruzi, etc.; că ar fi să umplu o pagină cu nume de bătrâni și tineri, dacă aș vrea să-i înșir pe toți colaboratorii numărului iubilar. Doritorii de a ști mai mult își vor câștiga volumul (nri 1—5) care, în ciuda mărimii și valorii sale, costă numai 200 lei.

Ori cât de mulțumitoare impresie lasă acest volum, din unele accente elegiace ale celor mai apropiți de conducere, eu am rămas cu impresia de nedumerire asupra viitorului acestei istorice reviste. Cu atât mai mare mi-a fost bucuria și satisfacția, când mi-a picat în mână nrul cel mai nou 6—7, cu care paginile trec cu numerotarea peste 500, iar din cuprinsul lor variază și bogat iese dovada vitalității acestei reviste care va continua să braveze vitregia vremilor și va duce înainte firul nesfârșitei activități a unei tradiții glorioase și rodnice. Iată ce am ținut să semnez pentru cititorii acestei reviste noue, care, aici în mijlocul Ardealului, ține și ea să ridice sus steagul luptei pentru marile idealuri ale culturii românești.

Din acest număr al *Convorbirilor* țin să relev mai ales două contribuții: 1) Cuvântul d-lui Prof. Ion Petrovici, rostit la recepția lui Lucian Blaga la Academie: O privire ocazională asupra operei lui Lucian Blaga.

2) Recensia d-lui Dr. Al. Slătineanu asupra cărții fostului Ministru al Franței la București: De St. Aulaire: Genève contre la Paix, care trebuie să se cunoască și la noi, unde nu se prea citește așa mult în franțuzește. Recensia d-lui Dr. Slătineanu face un serviciu real publicului mare românesc, adică acelora din acest public, cari urmăresc mersul lucrurilor politice din lume, ce deopotrivă ne intere-

sează pe toți, și pe noi, Românii, poate mai mult de cât pe alții, în cât ne atinge mai de aproape.

Această resumare a cărții diplomatului francez, care ne-a fost prieten, trebuie să o cunoască fiecare intelectual român, care ține să judece cu mintea sa lucrurile, și nu se lasă purtat de nas de orice fițiucă de gazetă sau gazetar, pus în slujba unor puteri oculte de dubioasă obârșie.

Cele două cuvinte de motto din fruntea cărții sunt suficiente pentru a deștepta interesul celor de bunăcredință:

I. „Lumea este guvernată de alte personaje de cari nu știe marele public, al cărui ochiu nu pătrunde în culisele teatrului politic”. (Disraeli).

II. „Mă sforțez să nu arunc Europa într-o aventură criminală în care vrea să mă asvârle un fanatism orb aliat cu poftă fără suflet. Dar statele, chiar și Coroana Engliterei, nu sunt totdeauna stăpâne pe destinul lor. Puteri ascunse, cari ne scapă, fac să joace în țara mea și aiurea, interese particulare foarte josnice unite cu un idealism nesăbuit”.

(Baldwin, fost primministru).

Saint-Aulaire aduce grave acușări Societății Națiunilor.

DI Dr. Slatineanu zice:

„Voi lua apărarea Societății Națiunilor față de gravele acușări d-lui de St. Aulaire. Dela început a fost constituită greșit: eșită din imaginația nu tocmai coordonată a președintelui Wilson, care a suferit o mulțime de sugestii (chiar sugestii germane, vezi memoriile cancelarului Bülow) în afară de sugestiunile băncilor americane care au subvenționat Societele la început (Schiff și Kahn) Societatea Națiunilor a primit o formidabilă lovitură când, imediat după naștere, acest produs pur american 100% a fost furios respins de Senatul Statelor-Unite care a refuzat cu indignare să facă parte din Societatea Națiunilor. Nu trebuie să uităm că în acel moment Statul cel mai puternic de pe suprafața globului era Statele-Unite. Creditorul tuturor statelor din Europa, având cel mai formidabil depozit de aur (pe care îl are și azi), cu o armată pe picior de război, bine antrenată în Franța, nimic și nimeni nu-i putea rezista. Prezența și garanția Statelor-Unite reprezentau pentru Societatea Națiunilor, puterea și prestigiul. Retragerea Statelor-Unite dela Geneva, unde a lăsat un observator (pentru a fi informați de prostiile pe care le vor face) izbea de moarte Societatea Națiunilor.”

Și încheie cu acest pasaj observațiile sale:

„Responsabilitatea acestei Societăți a Națiunilor este foarte mare. Ea poartă greaua răspundere a mitului dezarmării unilaterale. Ea nu poate să ignoreze ceea ce știu eu: Dimitrov secretarul general al Internaționalei III spune la al 7-lea congres al Kominternului: Pericolul cel mai amenințător pentru patria noastră proletară este o agresiune a fascismului german. Dacă nu reușim să îndreptăm această forță germanică asupra altui stat, atunci vai de noi (traduc liber: „nous serons impuissants a conjurer le péril”.

Tot Dimitrov spune în ședința din 23 Martie 1936: „Trebuie să organizăm revoluția în Franța și ea nu poate fi organizată decât prin un guvern al Frontului Popular”.

În această privință, diplomația d-lui Litvinoff este de admirat. Complicitatea Societății Națiunilor face posibilul și imposibilul să azmuță pe germani contra francezilor. O serie de slugi plecate, vin să provoace pe germani până la frontieră, sperând că din mici ciocniri va eși flacăra. Faptul este așa de evident că toată lumea urmărește cu groază jocul care se face sau, mai bine zis, tragedia care se joacă. Ieri Belgia, mâine alte state, caută să poată să se sustragă focului care se aprinde.

În fața mitului pacifismului, trebuie să ne întoarcem la Proudhon, care spune: „Am întreprins să restabilesc un drept, care a fost lăsat în mod rușinos la o parte de către juriști, fără de care nici dreptul internațional, nici drepturile politice, nici dreptul civil nu ar avea nici-o bază: acest drept este dreptul puterii sau al forței. Dreptul derivă din instituția politică adică din instituția pe care forța sau puterea o stabilește”. Forța care a creat pe judecător, stă în spatele și asupra lui. Pe forță se bazează dreptul. Iată principiul pe care Societatea Națiunilor l-a uitat sau nu l-a cunoscut.

Să isprăvim această lungă expunere cu un cuvânt de spirit al prietenului nostru d-l de St. Aulaire, cuvânt de spirit medical: Societatea Națiunilor a început ca o maternitate și isprăvește ca o clinică de avorturi”.

Cred, că ajunge, ca să ne deschidem ochii.

Dr. I. D.

Dr. Gh. Andronovici: Condițiunile de dezvoltare ale copiilor până la 2 ani, în circumscripția sanitară rurală Cășeu, județul Someș.

Sub acest titlu d. dr. Gh. Andronovici dezvoltă în Revista de Igienă Socială o amplă anchetă sanitară făcută în circumscripția ce conduce, privind condițiunile de dezvoltare ale copiilor până la 2 ani, problema examinată cu minuțiozitate din toate punctele de vedere cari au vre-o înrăurire în domeniul vizat.

Lucrarea eminentului medic someșan are merite ce se cer relevate. Întâi, d. dr. Andronovici aduce un bogat și prețios material documentar. Și al doilea, studiul, prin concluziunile la cari se oprește, determinate de o situație ce este a se lua ca bază a stărilor sociale din toate satele noastre, va înlesni coordonarea măsurilor igienico-sanitare, menite să combată insuficiențele semnalate.

Reținem din lucrarea dlui dr. Andronovici concluzia finală, că condițiunile în care se dezvoltă copiii până la 2 ani sunt deficitare. Cauzele acestei stări de lucruri dsa le atribuie ignoranței, analfabetismului și mizeriei economice.

Cum problema comportă o amplă examinare, ne vom face o datorie de conștiință revenind asupra subiectului în numărul nostru viitor.

Cărți primite la redacție:

Ținem să anunțăm toate cărțile ce se trimit redacției, ca cititorii să iee notă de apariția lor. Prin aceste anunțări nu luăm nici o atitudine, nici pro, nici contra, ci vrem să împlinim o simplă datorie de înregistrare față de toate publicațiile, ce ni se trimit. Atitudinea noastră ni-o precizăm în aprecieri, ce facem cu — sau fără semnătura autorului.

Aceste spuse, înregistrăm cărțile ce am primit:

Dr. Aurel Morariu: „Întru apărarea Mitropoliei, a facultății noastre teologice și a Fondului Bisericesc Ort.-rom. al Bucovinei”. Intervențiune parlamentară în șed. Adunării Deputaților din 19 Martie 1937”. Cernăuți 1937, Institut de Arte Grafice și Editură Glasul Bucovinei, Format 8° 183 pag. Prețul 20 lei.

Gheorghe Sofronie, Profesor de Drept Internațional Public la Universitatea din Cluj, ne trimite noua sa lucrare „Le Principe De Nationalités et Les Traités De Paix de 1919/1920 — Les Frontières de la Roumanie sont intangibles en vertu du principe des Nationalités — Manue de fondement de l'Action Revisionniste Magyare”. Ediția ziarului Universul, București 1937, 280 de pagini, fără indicație de preț. Lucrare, de proporție, asupra căreia vom reveni în numărul nostru viitor.

Aceiaș autor ne prezintă lucrarea sa: „Contribuțiuni la o reconstrucție a dreptului minorităților — Comentariu juridic asupra problemei generalizării actualului regim de protecțiune” — București, Tip. Copuzeanu 1936, 38 pagini, fără indicațiune de preț.

Dr. Ilie Dăianu: „Moldovănuț. Un portret literar și un cuvânt comemorativ, despre prepositul Ion Micu Moldovanu”. Broșură reprodușă din revista noastră, 44 pag. Prețul 15 lei. Se poate avea dela autor: Cluj, str. Regală 52.

C. Cernăianu. „Biserica din Regat. 1908—1918”. București 1920. Volum de 412 pag. Prețul 30 lei.

C. Cernăianu. „Cancerul bisericeii noastre — studiu istoric și scripturistic”. București, Tipografia Apollo 1935, 46 pag. Prețul 20 lei.

C. Cernăianu. „Semnele timpului în biserica noastră”. Nr. 2. Focul mistuitor în loc de foc sacru în Biserică. 48 pag. Nr. 6. Menageria sacră, pag. 16. Nr. 11. Sosit'a Anticrist? pag. 80. Prețul 25 lei.

C. Nicolau-Stroiești. „Cavalerii apocaliptici și Fiii Satanei”, pag. 80. Prețul 60 lei.

Preotul econ. Gh. Pascal. „Strigăt către cer și către pământ”. București 1936, pag. 36. Prețul 15 lei.

Dr. Ilie Dăianu. „Busturi sufletesti”. Poetul constructiv C. Pavelescu. — Poetul fabulist: Vas. Militaru. Preotul luptător: Dr. V. Lucaciu. Stegarul ideal: Dr. Amos Frâncu. Românul anonim din Ardeal în „Valea trandafirilor” (Bulgaria). Cluj, Tipografia Cultura 1937. Format mare 52 pag. Prețul 25 lei.

Fundația Culturală Regală „Principele Carol”. „Cartea Echipelor” vol. 282 pagini.

Cartea Căminului Cultural. Nr. 3. „Indrumător al muncii culturale la sate” 1937. Tip. „Bucovina” I. E. Torouțiu, vol. de 312 pag. Prețul neindicat. A se adresa la Fundația cult. regală „Principele Carol” București, str. Latină 8.

Cercul cultural „Minerul” al angajaților minelor Șorecani:

„Patru ani de muncă românească, 1933—1937”. Institut de arte grafice „Ardealul” Cluj 1937. Volum luxos ilustrat, format mare, pag. 88.

Dr. Vasile Bologa. „Istoricul școalei civile de fete a „Asociațiunei” din Sibiu, pe al doilea sfert de veac dela înființare”. (1911—1935/6). Editura ziarului „Sibiu”. 32 pag. Prețul neindicat.

Din literatura concetățenilor maghiari

Primim cărți și reviste ungurești, din țară, pe cari, ca și pe cele românești, ne ținem de datorie publicistică a le anunța și semnala, ca un semn al libertății și prosperității presei de limbă străină din România. Onestitatea literară ne obligă la această rubrică, și o deschidem bucuros.

„*Kimondom*”. Este o revistă de reportaj ce apare în Satu-Mare, sub direcțiunea dlui Ferenczy György, un concetățean ungur, cult și curajos, care are mândria de a spune adevărul pe față. — Din câteva numere ale revistei constatăm că d. Ferenczy are curajul de a spune adevărul și despre așa numitul partid maghiar, și despre șefii acestuia, dând pe față fapte și date incontestabile.

După moartea lui Fényes S. care a scris volumul despre „Ungaria revizionistă” — apărut și în românește în traducerea dlor Dr. I. Dăianu și Leontin Iliescu — d. Ferenczy îi ține locul de a înfrunta un curent demagogic ce seduce opinia publică a ungarilor, și la noi, ca și în Ungaria, hrănindu-i cu chimere. Trebuie să luăm notă de acest fapt, mai ales acum când realitățile politice încep să deschidă ochii multora și în cercurile superioare.

„*Ez az igazság*”. Acesta este adevărul! Se intitulează o broșură de 30 pag. tipărită în aceeaș tipografie „Presa liberă” din Satu-Mare, semnată F. Gy. Autorul spune adevărul istoric, sprijinit pe autori maghiari, asupra originii Românilor și dreptul nostru pe pământul Daciei. Concluzia este logică. „Nu poate fi nici vorbă de revizuire! Niciodată!”

Acesta-i adevărul.

Kós Károly: Budai Nagy Antal, szinjáték. Erdélyi Szépművés Céh 1936. Tipografia Minerva Cluj, 8° 145 pagini.

Cunoscutul inginer și artist, scriitor, romancier și dramaturg, a scris această piesă, în 4 acte și un prosceniu, care — aud — s'a și dat odată într'un teatru din Budapesta, dar numai odată. Este pusă în scenă aci revoluția țărănească dela 1436—37, cunoscută sub numele, dela Bobâlna, care a avut ca urmare răsbunarea cruntă a „Domnilor” și faimosa „unio trium nationum”, adică uniunea nobililor, seculilor și sașilor. Acțiunea se petrece în jurul Clujului, satul Buda-vechie, în Cluj—Mănăștur, și în Cluj, cetatea vechie.

Are deci și interes istoric și o atmosferă localnică. La noi s'a vorbit de revoluția aceasta, dar așa superficial, fără studiu de aprofundare. Autorul o prezintă ca acțiune maghiară cu participarea și a unor români. Figurează Martin, din Sălaj, și un Mitru, români. (D. I. D.)

REDACȚIONALE

Ofensiva cititorilor

Revista aceasta are un scop dinamic. Urmărește în primul rând polarizarea energiilor vii, cari să facă din fiecare român un instrument de afirmațiune și progres, nu pentru el, ci pentru neamul din care facem parte: ofensivă, dinamism, afirmațiune pe toată linia, prin sacrificiu și eroism.

Nu ne-am atinge scopul, dacă cititorii nu ar da dovadă că înoată și ei, la rândul lor, în această atmosferă eroică. Dar care este primul fapt, primul sacrificiu, față de o revistă, pe care au înbrățișat-o cu atâta căldură, dacă nu acela de a-i sări în ajutor, făcând toate eforturile și sacrificiile, pentru a-i plăti abonamentul! Acest fapt ar fi prima dovadă că glasul nostru nu răsună în pustiu, că Românul nu se mai plătește cu vorbe, ci trece cu entuziasm la fapte. Credem că orice cititor simte că sacrificiul ce face plătiind revista, nu este propriu zis un abonament sau o plată, ci o contribuție pentru un înalt scop scump nouă tuturor.

Ne dăm seama de greutatea ce sunt a se învinge. Dela instituțiile cele mai înalte, și până la umilul învățator și funcționar de sate, știm că sufăr de criza materială. Revista nu a putut pătrunde până acum în toate ungherele, pentru acelaș etern motiv: *lipsă de fonduri*. Iată spre pildă ce ne scrie un inimos director de școală: „Din lipsa fondurilor budgetare, cu mult regret trebuie să refuzăm primirea revistei pe mai departe. Refuzul nostru e numai provizoriu, fiindcă, după ce timpurile se vor schimba și vom ajunge la posibilități financiare mai bune, vom sprijini cu întreaga inimă și suflet acțiunea Dv. în adevăr eroică”. Alții ne scriu și ne roagă să le trimitem revista gratis, pentru ca să nu fie lipsiți de conținutul ei, fiind în imposibilitate de a o plăti.

Apreciem dragostea și elanul tuturor; dar credem că nu au dreptate. Nu se găsesc oare în comunele respective intelectuali și învățatori cari, punând mână de la mână și contribuind cu câte un mic obol, să suplinească fatala lipsă de fonduri? Față de țelul mareț ce ne stă înainte, se poate să ne împiedecăm noi de asemenea cioturi!

Puțină inimă, puțin suflet, puțin spirit de inițiativă și un pic de sacrificiu și totul va eși bine! Pentru asemenea motive nu este permis ca să nu pătrundă revista în cele mai îndepărtate colțuri, în tot cuprinsul țării.

Nu poate pretinde nimeni ca să i se trimeată revista gratuit. Față de nemăsuratele noastre sacrificii, ce însemnătate poate avea micul obol al abonatului, oricât de sărac ar fi! Și dacă nici atâta sacrificiu nu poate face, ce poate produce el în mod sincer în ogorul național!

Numai celce tipărește și luptă în ordine națională își poate da seama de calvarul pe care trebuie să îl urce.

Să aruncăm o privire în domeniul stărei de lucruri care ne sugrumă și să privim adevărul în față. Românul nu este încă pregătit ca să trăiască prin el însuș. Dacă te susține străinul, te susține și el. Dacu străinul ezită, românul e primul care te lovește. Nepăsare, invidie, absență de pe terenul de luptă, complicitate conștientă sau subconștientă cu străinul; toate fac ca românul să nu se miște. Deaceea multe din operele noastre apar **pătate**, și dacă nu sunt pătate, nu pot să trăiască.

Noi punem în această revistă inimă, suflet, sânge și viață. Ajutați-ne să fim puri; să trăim prin noi înșine, pentruca să putem progresa în comun pentru națiunea noastră. Osteniți-vă puțin. Dați obolul Dv. minim, plătiindu-vă abonamentul, oricât de săraci ați fi. Noi toți suntem mulți și umili, chiar dacă suntem sus puși, pentrucă bogățiile sunt în mâna străinilor și a mercantiliștilor.

Existența revistei e în funcție de plata abonamentului. Vă cerem deci plata lui. Vă rugăm să o faceți cu dragoste, cu devotament și cu orice sacrificiu, dupăcum facem și noi, în lupta mare la care ne-am angajat.

Am început cu 5000, am trecut la 6000, apoi la 6500, la 7000 și acum suntem la 10.000 de exemplare. Pentru ca să deslănțuim o luptă în adevăr eficace, va trebui să ne mărim încă considerabil tirajul. Cum și cu ce, dacă pe străin îl înlăturăm, iar coadele de topor ne pândesc, pentru a ne ataca pe la spate!

Nu există alt mijloc decât ca românul să ese din marasmul în care a căzut, să-și dea cu tot elanul obolul pentru această revistă, pentruca steagul odată desfășurat să fie dus la triumf. Să se ție seama că numai un drum ne stă deschis: acela care ne duce mereu înainte.

Români, ajutați-ne ca să ținem sus și să ducem la glorie steagul ce am desfășurat în capitala Ardealului, steag care este deopotrivă al vostru al tuturor. Să dovedim străinului hrăpăreț că românul nu mai doarme, că el știe să lupte și să învingă. Faceți orice efort; stângeți de la mână la mână micul obol, menit să se transforme în granitul pe care se va așeza temeliile României de mâine.

Puneți inimă, suflet, și viața; prin fapte, nu prin vorbe.

Vom fi oare auziți; câți ne vor da ascultare; câți vor da prima dovadă că s'au lăsat de mercantilizm, de vorbe, de aparențe, și că au trecut la fapte?

Vom vedea!

„România Eroică”

Redactor responsabil: IOAN COLFESCU.

Cenzurat.

Cea mai răspândită și cunoscută firmă din întreaga țară în articole de sport, vânatoare și pescărie este totuși firma

NICOLAE ROȘCA

Cluj, Str. Regina Maria Nr. 2

PERLOTT Pastă de dinți
apă de gură
praf de dinți

sunt preparate unice
cu acțiune biochimică

Publicașune

Banca ILIESCU CLUJ S. A., ca administra-toare a fondului „Ionel N. Iliescu” publică con-curs pentru acordarea a două premii :

1. — Premiul I de 10.000 lei se acordă celui mai bun absolvent al Școlii Sup. de Comerț din Cluj, care exercită comerț de cont propriu, având firmă înregistrată.

2. — Premiul II de lei 10.000 se va acorda medicului român care, în cursul anului 1935, a publicat cea mai bună lucrare despre maladiile de oase de felul „POT”.

Amănunte la Direcțiune.

Se apropie

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Marea Tragere Finală din 15 Octombrie!

Intr'o singură zi se distribuie jucătorilor

Lei 317 Milione.

Nu uitați!

Reînoiți lozul.

Redacția și Administrația revistei „România Eroică“
Cluj, str. Vasile Goldiș 18/b - Telefon 14-89

Toți cei cari au primit sau primesc revista noastră și nu înțeleg să se aboneze, sunt rugați insistent să restituie imediat exemplarele.

V i z i t a ți
Librăria R. Cioflec

— Cluj, Piața Unirii Nr. 8. —

Cea mai mare librărie românească din Ardeal. Bine asortată cu cărți românești și streine. Cereți ultimele noutăți!

Jucați cu încredere la Loteria de Stat, Colectura Oficială.
Sediul Central Cluj, Strada Regina Maria Nr. 46

D. Selăgean et Comp.

Noul magazin românesc Cluj, str. Regina Maria Nr. 44

Vinde cu prețurile cele mai avantajoase: Articole electro-mecanice, Candelabre, Radio, Biciclete, Motociclete, Mașini de scris, Mașini de cusut, Patefoane, Plăci, etc., etc.

Reparațiuni în cele mai bune condițiuni